

ŠUMARSKI LIST.

Br. 4.

U Zagrebu dne 1. srpnja 1882.

God. VI.

Prilozi za poviest šuma i šumskoga gospodarstva kod Hrvata

objelodanjuje Fran X. Kesterčanek.

XIII.

Tužno stanje „ostanaka“ nekoč toli moćne velike Hrvatske u to doba — uz posvemašnju stagnaciju svake kulture — bilo je naravnim uzrokom, da su se šume sve većma i sve dalje širile, dok se nije mal ne ciela iztočna Hrvatska pod konac 16. veka bila pretvorila u veliku šumu.

Jedino je još sjevero-zapadna Hrvatska sa primorjem uživala narodnu kulturu i uljudbu, dapače mogli bismo reći, da je u tih stranah kultura okolnostim primjereno prilično napredovala. Spomenimo već, da su prije svega Zrinjsko-Frankopanski primorski gradovi i luke bile bogat izvor po Italiju i Mljetke za drvnu gradju i ini lies; Bakar, Bakarac, Kraljevica, Crkvenica, Selce i Novi izvažahu sol i drvo, a željezo izkopano u rudnicih Zrinjskoga na imanju Čabar vozilo se u susjednu Istru i otoke, a i dalje. Po izumrću tih hrvatskih velmožkih obitelji stadoše oko godine 1652. razni njemački zapovjednici svojevoljno, da i protupravno, tržiti primorske šume i sjeći senjsku goru; ako li uz to još uzmemo u obzir, da su baš u to doba koze bile glavnom stokom naroda našega, koje pasuć šumami uništivahu svaki i najmanji pomlad gore, to možemo uztvrditi, da je baš u XVII. veku pravi zamet kasnijemu posvemašnom zatoru šuma po mnogih naših krajevih, imenice pako u Primorju. Tako vidimo, da dočim nam s jedne strane u XVII. veku prekomjerne šume zapremljuju iztočne dielove domovine, da nam tudji nametnici i nehajnost pučanstva na zapadu pustoše zemlju.

Nemirna i nesigurna vremena ne dozvoljavaju, da se u zemlji vrši zakon, u koliko bi takav i branio pustošenje šume i podržavanje koza. Svatko je sjekao, što i koliko ga volja i potreba bilo, debla se nisu na panju već na stablu, a često i u pol krošnje podsjeckla, a klaštrenje bilo je posvuda navadno. Gorivom se nije štedilo, palilo se danju i noći na ogromnih otvorenih žarištih bez mjere i cilja, ne brineć se za potomstvo kao ni pomlad šuma. Pravu novčanu vriednost imaše jedino drvo za dužice i brodovni lies u primorskih krajevih, te šume spadajuće pod upravu pojedinih državnih rudokopja n. p. u Gvozdanskom, Samoboru, Čabru i t. d., gdje se ipak već bar neka vrst šumarenja vodila. Svuda ostavljalose je naravi, da se skrbi za pomlad i uzgoj šuma. O kakvom šum-gospodarstvu jedva se i znade. Stabla najraznije starosti i vrsti vode naravni boj za obstanak; stoljetni gorostasi nadkrijuju svojimi krošnjami okoliše kolosjeka i šikarja nikloga iz sjemenja i podsjećenih stabala, štiteći ga za dugo, ma i ne dajući mu svjetla i zraka. Tek bura i vihri obaraju trula i suha prastara stabla, a na tako nastavših prazninah opet se u kratko uzdižu mladice, boreći se u gustih hrpaž za svjetlo i zrak, dok se ne podignu do jezgrovitih stabala, da opet i one štite svojom blagotvornom sjenom i hladom svježe šumsko tlo.

Tako nam se predočuje onaj vječni rad naravi, koji je baš do najnovijega doba vladao i ravnao našimi šumama. Svagda bo, dok je čovjek još na nizkom stepenu kulture, prodiraо bi u šumsku zabit, željan prisvojiti si bogatstvo šumskih proizvoda; tu je postupao kao barbar, jer je šume, koje bi po zakonih naravi tek po decenijih ili stoljećih propale, u tren oborio.

Imajući pred očima jedino potrebu i korist, uzimljе čovjek za doba najprimitivnijeg uživanja šuma drvlje gdje i kako mu je sgodnije, bez reda i pravila, prepustajući naravi, da izpuni nastavše praznine, te ne brineći se za to, da li marva, ta vierna pajdašica čovjeka, uživajući šumske plodine u prekomjernom broju, šumskomu uzgoju možda ne škodi podgrizavanjem nejakih mladica ili strvlijenjem supnica.

Tako nam oko predočuje sliku najdivljeg uživanja šuma, ono pako prisvojavanje proizvoda bez pravila i mjere nadkrijuje svojim uništavanjem i užas samih naravnih svojih nepogoda, pa tek vidljive i osjetljive posljedice ovakovoga nena-

ravnoga postupanja sile čovjeka, da u vlastitom interesu svoga obstanka preostalu šumsku glavnici samo primjereno troši i da si nastoјi isti pomlad Šuma umjetnim pomladjivanjem i uzgajanjem osjegurati.

Nestajanjem šuma u pojedinih krajevih domovine naše vidimo, da su se amo tamo već i izkustvom udomila neka obća šumarsko-gospodarska pravila, sastojeća se prije svega u tom, da je dosele neuredna preborna sječa postajala pravilnjom, a i isto umjetno sadjenje žira običajnije, a uzgajanje neke vrsti srednjih šuma naravlju označenom potrebom.

Pravilnost uzgajanja listnatih šuma u obće, a hrastika i bukvika napose, bijaše takodjer uzrokom, da se je u obće kod nas Hrvata šumsko gospodarstvo moglo samo po malo i slabo razvijati, a zato i vidimo, da su zaštita šuma i šumskoga vlastništva dugo glavni temelji naših kulturnih zakona i ustanova, a pravo i naučno šumarenje da nastaje u nas tek u najnovije doba nestajanjem doraslih šuma.

Tek onda, kad se je i u nas sbog bezobzirnog plienjenja i haračenja šuma sve većma pojavljala bojazan, da bi uz potrajanje takovo bezbrižno trošenje šuma i drva napokon i kod nas zavladao manjak toga najpotrebnijega nam proizvoda naruvi, stalo se i o šumarstvu ozbiljnije raditi i nastojati.

Kako i na koj se je način pako u nas šumsko racionalno gospodarstvo razvilo uz šumsko znanstveno spoznanje, čuti ćemo kasnije.

Konačno budi još spomenuto, da proučavajući kulturnu poviest naroda hrvatskoga tečajem XVI. i XVII. veka, opažamo, da su nam tada bile šume više zapriekom uljudbe, negoli vrielom narodnoga bogatsva.

XIV.

Sliedeć nadalje tek obćih kulturnih odnošaja naroda hrvatskoga, preći ćemo sada na razmatranje stanja domovine naše u XVIII. veku.

Znamenitim u historiji karlovačkim mirom od 26. siečnja 1699. godine nastaje rek bi novo doba za poviest hrvatsku. Bolji dio zemlje naše izbavljen bi izpod turskoga jarma, te dodje opet pod zakonitog si kralja. Onaj plačni glas o zemlji,

da su ostale samo „reliquiae reliquiarum“, više se ne čuje, niti si više daju toga naslova otei naši u svojih saborskih spisih.

Širje pako granice daju našemu narodu ne samo od Turaka oduška, već je i izčeznula ona vječna strava, koja je do nedavna još i daleko preko medja Hrvatske toliko puti znala uzrujati narode i države srednje Europe. Habsburžka kuća pako stajaše u to doba u tolikoj sjajnosti sa pobedonosnoga oružja vojska svojih, da se je živo nadala i pobjedam tradicionalnih svojih državnih ideja, koje su za tim isle, da prevlada jedinstveni sustav državne uprave u svih zemljah kuće habsburžke.

Absolutizam, centralizacija uprave i kabinetska politika glavne su označke povjesti zapadne Europe u XVIII. veku (razvijajući se dalje do velike francuzke revolucije), a austrijska dinastična politika ih dakako prenaša i na Ugarsku i Hrvatsku.

Kod nas pada u to doba velevažno pitanje o pripojenju nove vojne krajine pod staru vlast hrvatskoga bana i povodom toga nastajuće razmirice medju carskim generali krajine i hrvatskim velikaši. Na početku XVIII. veka vidimo, da se i opet, osobito po krajini, ponavljamaju bune naroda proti samovolji carskih generala i gospode, koji izvrnuše sve odnošaje podaničke na štetu seljaka. Neprestani ovi nemiri prinukaše napokon kraljicu Mariju Tereziju, da je god. 1755. mjeseca novembra izdala znamenitu zapovjed o oblakšanju i uredjenju podaničkih odnošaja, „da se dokine nesmiljeni postupak gospode, ter da mir med narod uvede“.

Naredbe ove i polakšice ponovljene su kasnije (iste godine) u znamenitom „thererezijanskem urbariju“, o kojem ćemo još i kasnije govoriti.

Nu već po smrti velike carice započe nasljednik joj Josip II. stvarati nove inštitucije, protivne temeljem državnoga prava Hrvatske, kakove su jur prije bile nikle u njegovoj duši. Zemlje njegove imale su se stopiti u jednu jaku i moguću „Austrijsku državu“, u kojoj bi bio jedan narod, jedan ustav, jedno zakonarstvo — njemačko! Al zato mu je ipak glavna bila skrb, da podigne narodno blagostanje svojih država, nastojeći osobito u nas Hrvata, da podigne svilarstvo.

Da podigne seljaka kmeta na visinu dostoјnu čovjeka, izda 22. kolovoza god. 1785. znameniti i važni patent o eman-

cipaciji seljaka, a da uzmogne bolje pravednim razporezivanjem izerpiti snagu svojih podanika, odluči god. 1786., da se imadu sve zemlje katastrom izmjeriti.

Nu u koliko i jesu bile obe ove naredbe od vanrednoga zamašaja, to ipak ne imahu željena uspjeha. Već na 28. siečnja god. 1790. morade car popustiti pravednim zahtjevom naroda, ter podpisati onaj znameniti dokumenat, kojim se i opet u svih zemljah vraća konstitucija u ono stanje, kakova je bila g. 1780.

Motreći sa kulturnog gledišta povjestne dogodjaje naroda našega u XVIII. viesku, to vidimo, da jošte nosi na sebi očite znakove nesretne minule dobe. Polahko i težko brišu se turska obilježja sa ove zemlje; nu Hrvatska ipak se odmara od dugo-vječnih, neprekidnih ratova, koji su joj potresli srce i dušu, a sladki užitak mirnijega života odsieva se u spomenicih ovoga vieska, dok nam ne poče i opet svesilni duh austro-njemačke centralizacije udarati nove biljege na državnom tielu, podajuć zemlji svoje boje i svoju svjetlost. Al ipak jasno se vidi blagodati mira, jer plemić i seljak, svećenik i velikaš, svi sabiru sile svoje oko kuća i kućista, polja i druge imovine, sve se žuri i nastoji, da uredi svoje odnošaje i podigne blagostanje.

Sve to pregnueće moguće međutim biti tek pripremom za dogadjaje XIX. vieska, komu povjest dosudi, da nam iz temelja preustroji sredovječne temeljne inštitucije naroda i države Hrvatske.

XV.

Već opetovano puta iztaknusmo pobune i nemire, koji su nastali po Hrvatskoj ponajviše zbog razpisivanja nepravednih daća i nečovječnoga postupka vlastele napram kmetovom i seljakom. Kazasmo i to, da je carica Marija Terezija god. 1755., mjeseca studena, izdala zapovjed, uslijed koje bi se bili imali nesmiljeni postupci gospode dokinuti, ter red i mir u narod uvesti.

Liep spomen, koga si je kraljica ova u narodu našem užuvala izdanjem „urbarija“, jasno nam svjedoči smier koristosnoga toga nauma. Znajući, koliku važnost rečeni spis još i dan danas i u šumarskom obziru po nas imade, dajemo eto u sljedećem doslovce sadržaj istoga:

Prvi del.*)

§. 1. Po kehdob vsakojačke daće i službe urbarialske k selišća na redjenju moraju se prispopobiti, selišće pako nije svigder jednako, nego ka kotara stališu i k drugoj kakvoj goder sela onoga hasni ili kvaru moraju se primeriti; zato vu ovom kotaru grunt ili funduš nuternji celoga selišća kmetskoga, to je hižno mesto, dyorišće, vrt i skeden na dve požunske drvenke setve prostran biti mora, tak da, ako kaj vu ovoga funduša širini od dve požunskih drvenkih bi zfalelo, ono se vu zvunskim pristojališću, te je to iz oranec zemlji, ali senokoš mora pridati; kaj se pako goder od dve požunskih drvenkih više najde, ono se k oranem zemljam, ali k senokošam pridati mora. Ako bi pako širina grunta za jednu samo štertinku od dveh požunskih drvenkih vekša bila, zbog maloće du-govanja preštimiti se mora.

§. 2. Iz pristojališća zvanjskoga za celo selišće kmetsko zemlje orane zmed kojih vsaka ral z dvemi požunskimi drvenkami obseati se more i senokoša pako na koscev, koja se čez leto samo kosi, ima se k celomu takvomu gruntu pridati.

§. 3. Ako bi pak iz oranec zemlji, al senokoš kaj zfalelo, ono se takvim načinom zpuniti mora, najmre: da na mesto jedne rali zemlje jeden kosec, ali pak na mesto jednoga kosca jedna ral zemlje odredi tak, da kada se takovo nadomešćenje pripeti, ali takaj gdje falinga nuternjega selišća funduša z oranom zemljom, ali senokošom nadomešća se, budi jedno budi drugo podložniki slobodno brez svake daće i nezpake, ili ti neprilike vživali budu.

§. 4. Koja goder od celoga selišća gore rečena jesu, ona od pol, četerte, ali osme stranke selišća prispopobno razumevaju se.

Drugi del.

§. 1. Poleg artikuluša 36. leta 1550. krešna vinska od dneva sv. Mihalja do dneva kmetom slobodna bude.

§. 2. Ako kmeti kakove krče imaju, zemeljski gospon takove vzeti, ali k grantom kmetskim pridati drugać nemore, zvan ako poleg združne varmedjiske limitacije, ili ti procembe za delo i trud odsudjena plaća vu gotovom prvije se naplati.

Oni pak grunti, koji su od starine skrčeni, i potlam grantom kmetskim pridani, ali pako, kada oni kmeti, kateri su takve skrčili, ter iz onoga grunta otišli, krči pako od ruke do ruke drugim davali se jesu takvem načinom, da vezdašni kmeti prez vsakoga dela i truda izplaćenja krče takove drže, za krče se već imenuvati, vnođo menje rečeno nadomešćenje za nje potrebuvati se bude moglo.

§. 3. Za kmetsku marhu, na kuliko prilika kotara dopusti, mora za dosta paše biti, iz kojega pašnika kmeti za voznu svoju marhu, znanjem i dopušćenjem gospodskem nekoju stran gojiti i prepovedati drugem mogu,

*). U interesu čitalaca uzesmo, pridržav originalni tekst, ipak pisati novim pravopisom. Neizpunjena mjeseca nisu niti u originalu tiskana.

tak vendar, da na takovoj za se odlučeni i prepovedani paši, i gospodska vozna, znikavim pak načinom čreda more se pasti. Vu kojem pak kotaru paša bi tesna bila, onde niti z oranjem, niti z drugem načinom na menje se spraviti nesme.

§. 4. Drva za ogenj, kade je lug, onde kmeti podrta i suha, kade pako takov lug nebi se nahajal onde i sirova, ne vender sadjena, za svoju samo potreboču imali budu.

§. 5. Drva tolikajše za stanje potrebna z gospodskim vender dopuščenjem, i stanoviteh dryv odkazanjem vu domaćem kotaru za obstuin i prez plaće moraju se dati.

§. 6. Ako dryv za žganje vu kotaru sela zbog maleće luga nebi zadosta bilo, z drugih gospodskih lugov takova spodobna vendar imaju se dati.

§. 7. Žirovina kmetom vu kotarskom lugu za šest krajeerov zlese, nego strainskem ima se dopustiti, vu dvornih pako lozah takovu za onu cenu, kak se s zemaljskem gosponom pogoditi budu mogli, imali budu.

§. 8. Ako bi se pak koje selo znašlo, koje bi svojega luga na hiže razdieljenoga imalo, i takvoga nadalje ladati selelo, iz takvoga luga drva za ogenj i za zdanje, kak tulikajše za žirovinu, branje vuka ili ti gubača kmeti samo za svoju potreboču prez vsakoga gospodi podanka slobodno imali budu, gospón ništar manje zemeljski takvim kmetom drva i žirovinu vu svojem lugu ni dužen dati, nego da bi vu kmetskom lugu nikakov žir ne obrodil, onda zemelski gospón svojim kmetom žirovinu vu lugu svojem vu onu cenu, kak i stranjskem, prvo vendar svojem nego stranjskem dopustiti imá.

Meten toga vendar kak ovi, tak i drugi lugi pod obrambom i čuvanjem gospodskem ostaju.

T r e č i d e l .

§. 1. Vsaki celoga selišća kmet gospónu svojemu zemeljskomu vsaki teden jeden dan od sunčenoga izhoda do zahoda, nuter računajuć dohajanja i odhajanja, krmenja i napajanja vender vreme delati bude moral; nebude vendar slobodno gore rečenu voznu marhu razdvojiti, i tak na dva dni gospodčine kmeta siliti, zvan da bi svojum nemarljivošćum, ali hmanjošćum kmet gospóna svojega zemeljskoga vkaniti hoteći menje vozne marhe držal, ali zmenšem marhe brojem, neg je dužen, na gospodčinu došel, i svoju marhu k drugomu iz jala na kvar gospodski pripregel, na mesto pak vozne gospodčine takov celi kmet zemeljskomu gospónu vsaki teden dva pešiška težaka dati dužen bude, i tak na spodbu rečenoga kmeta, on, koj pol, četrtu, ali osmu stranu drži, služil bude.

§. 2. Ako bi pak za gore rečeno dohajanje i odhajanje na gospodčinu med gospónom i kmetom takovo pitanje, ali tužba bila, nju varmedjinski oficier previditi i dokončati mora, na kuliko se dalekoča bi vuračunati morala.

§. 3. Gospodi zemeljski dopušća se, da ako bi kmet pol dneva, ali više na gospodčinu iti imal, takovoga jenkrat vu mesecu četiri dni na

peški ali vozni gospodčini zadržati more, tak vendar, da se njemu vu one četiri dni dohajanje i odhajanje vu račun gospodčine vzeme, ništar manje, da se kmet za takvu gospodčinu bude mogel pripraviti, vu vremenu opomenuti se mora; za takvu pak gospodčinu vu letu za voznu kmeta marhu potrebnu pašu, kak takaj vu zime potrebnu priliku za kmeta, i marhu njegovu zemeljski gospod preskrbiti mora.

§. 4. Kada pak kmet za jednu, ali najviše za pol drugu vuru daleko iti na gospodčinu mora, onda vu mesecu, sesvetčaku, grudnu, prosincu i sečnu vu zorju dojti i vu mraku oditi dužen je, tak da gospodu svojemu zemelskomu od sunčenoga izhoda do zahoda delal bude, vu drugih pako mesecih, od sunčanoga izhoda do zahoda z dohajanjem gospodčina celoga dneva razmeva se.

§. 5. Vu vremenu kositve, setve voznu, ali pešičku tlaku vu duplom gospod zemeljski vzeti more: tak vendar, da težaki duplit vzeti v druge tjedne vraćaju se. Dužnost anda takove težake duplit davati, ovak se razumevati ima, da celoga selišća kmet najviše jednoga dneva z marhum voznum, i dveh dnevov pešičku tlaku odbavi i kajti pol selišća kmet samo polovicu dneva z marhum, ali jedan dan pešičku tlaku, fertali pako selišća kmet, jeden fertali dneva z marhum, ali pol dneva pešičke tlake davati dužen bi bil; zato takov kmet gledeć na broj i prikladnost jednoga tjedna tlake svoje, takovu tlaku duplit obaviti dužen bude, koteri se način od oneh tulikajše kmetov, koj sami osmi tali selišća drže, razumevati ima; seljari vendar vu nijedno vreme k davanju dupličnih težakov pritrucani biti nebudu mogli.

§. 6. Kada pak, kak gore rečeno je, zbog dalekoće jednoga al pol dneva dopušćeno je, da kmet z dohajanjem i odhajanjem neprestance četiri dni na tlaci more se zadržati, onde se more rečena tlaka vu vremena sīlnoga dela dvakrat vu mesecu jednom ponoviti, tak vendar, da kmet prvi tjeden zemeljskomu gospodu četiri dni, druge tjeden sebi, treći pak tjeden istomu gospodu svojemu i pak četiri dni delal i služil bude. Koju tlaka ili gospodčina tak z dohajanjem kak i odhajanjem, kak vre rečeno je, vu druge tjedne vraćunati se more. I to tak razmevati se mora, da najmenje četrta stran tlake celoga leta za šest zimskih mesecev zadržati se mora.

§. 7. Ako li bi pak kmata z tlake i dela dežđi, ali drugo kakvo hman vreme pregnalo, niti kmet celoga dneva gospodčinu zveršiti nebi mogel, tak ona stran dneva, v kojem takov na tlaci je bil i delal, budi do pol dan, ali i duže, mora se takovo kmata delo vu račun tlake na tuliko, kuliko je delal, a nikaj više vzeti. Ako bi pako kmet samo došel, i zbog hman vremena nikaj delal, nego nazad od ti moral, takvomu samo dohajanje i nazad odhajanje vu račun tlake uzeti se more.

§. 8. Seljar svoju hižu imajući, 18 dni vu tudje pako hiže stojeći, 12 dni čez leto pešičku tlaku služiti mora.

§. 9. Ako prem kmet gospodu svojemu poleg pravie urbarijuma, zvrhu gore vre imenuvane tlake nikaj nebi bil dužen dati, ništar menje vendar pravično se nahaja, da kada kmet stranskому za plaću pešičkoga težaka želel bi dati, za onu istu plaću prvo svojemu gospodu, nego stranskому ali kak sež gospōnom svojēm pogoditi more, ali ipak vu takvom pripečenju,

koteri se poleg pravie orsačke po varmegijje limitera, vuz onu limiteranu gotovu plaću dužen je dati.

§. 10. Na izplaćanje ali skupljenje dužne čez leto gospodčine, kmet nikakvem načinom siliti se nemore, ako bi se pak z dobre volje z gospomen svojem zemeljskim do časa, ali na veke pogoditi, i tlaku z penezi odkupiti hotel, takovu pogodbu pred varmegjinskim svjedočanstvom vučiniti slobodno mu bude; vu takvom ništar manje pogajanju, ako jedna ali druga stran od onoga vremenitoga pogajanja odstupiti, i ovoga urbarialnog dokončka bi se držati hotela, isti posel s jednim leto prvo nazvestiti, i pred varmegijjom dokončati mora se, da tak obadve stranke za gospodarstvo svoje skrbeti se budu mogle.

§. 11. Vsaka pogodba z kmeti z jednim po jednom, ali pak z občinom za odkupljenje tlake i druge daće urbarialske včiniti, i pred varmegjinskom svjedočanstvom dokončati se mora. Vsaka pak pogodba zbog arende, hasne gospodske i drugih dohodkov, koji se vu urbariumu ne zadržavaju, vsigdar prez svjedočanstva varmegjinskoga slobodno se vučini.

§. 12. Zvun navadne i občinske gospodčine kmeti vsako leto jednu foringu na daleko dati budu dužni ovim najmre načinom.

Pervić: Četiri kmeti celoga sela, i na spodobu oveh drugi menšega stališa skupa naprezzujući, ali z načinom, s kojim oni med sobum pogodiju se, jedna kola s četyerum marhum dati budu morali; tak vendar . . .

Drugoč: Da ova foringa ne vu zločestom, nego vu priličnom putu, niti više od dveh dnevov daleko dati se nemora.

Tretić: Vu vremenu oranja, setve, kositve i branja naj se ne terja, niti pako . . .

Četrtrič: Na drugo leto odlačati, niti z novci ali z kakvim naturalskim dugovanjem odkupiti, niti tulikaj z drugim delom premeniti ni slobodno.

Petič: Ako rečena foringa z kakvim pripečenjem više od dva dni tam iduć bi se primudila, ali pak nazad iduć kola z kakvim gospodskim trhom bi se nakladala, oni više budući dnevi i nazad povraćenje moraju se za tlaku vu račun uzeti.

Sestič: Na putu za maltu, harmicu, brodovinu i za oštarije potreben strošek gospone iz svojega platiti mora.

§. 13. Pokehdob kmetu za ogenj i za zdanje potrebna drva za obstuin dopušćene jesu? iz toga zroka celoga sela kmet, koj voznu marhu ima i ovu hasen vuživa, dužen bude iz luga po oficirih gospodskih odlučenoga jeden klapster drv, koja se moraju predi po dveh pešičkih kmeti naseći, vu dvor gospodski, na marof, ali vu drugo vu onom imanju odlučeno mesto dopeljati. Ova pak dužnost pol, četrtoča, ali osmoga talja selišča kmetskoga takaj spodobno dotikala se bude.

§. 14. Slobodno metem toga bude zemeljskomu gospunu ovo isto delo na drugo spodobno premeniti, tak da on, koji bi morali dryva dopeljati jednu voznu, oni pak dva, koji bi morali dryva naseći, jeden po jednom pešičku tlaku vsaki jednoga dneva vu zimi odslužiti ima.

§. 15. Kmet deveto, gde se vu nature daje, ali gornu daću, ili ti gornicu na mesto vu kotaru gospodskom odlučeno zvan gospodčine voziti bude dužen. Vožnja pako desetine i gospodskoga žitka, foršponti ili ti

foringe gospode, ali njihovem oficirom dani, budi oni vu poslu gospodskom ali občinskom uzeti, kak takaj listov nošnja, z jednum rečjum vse službe kmetske, koje polag urbariuma ovoga doprinašati dužni ne su, vu račun tlike prijeti se moraju.

§. 16. Z vrhu toga gospon kmeta nikakvom načinom na foringu zvan gospodčine za kakvu goder plaću pritrucati nemore; metem toga vendor, ako bi zemaljski gospon hotel kam kmeta s foringum na sejme, piace, ali drugam poslati, žnjim za njum dobrovoljno mora se pogoditi, i polag pogodbe naplatiti.

§. 17. Na skončanje škodlivih stvarih, ili ti zverja (gde se takve nahajaju) zvan tlike tri dni lovinu držati, ili ti vadaš iti budu dužni s gospodskem vendor prahom i olovom tak, da dužnost ove lovine ili ti vadaženja niti s težaki premeniti, niti s penezi odkupiti bude slobodno.

§. 18. Akoprem kmet na službu i gospodčinu, ali pako na svoje gospodarstvo, ali morebiti vu melin za mletvinu svojim žitkom idući maltu, ali mostovinu gosponusu svojemu platiti nebi dužen bil, ništar manje vendor ako bi morebiti vu drugom poslu po takvem putu, kade se malta plaća, išel, mostovinu ili ti maltu ali zgotovemi novci platiti, ali takvoga puta za obstuin spodobno popravljati dužen bude. Kmetu ništar manje poleg volje ostavlja se, hoće li tak puta popravljati, ali mostovinu zgotovemi novci plaćati.

Četrti del.

§. 1. Vsaki kmet i seljar svoju hižu imajući dužen je prez vsakoga vanjemljenja ili ti razlučenja gosponusu svomu zemeljskomu vsako leto jeden ranjnički na dvakrat, to je to pol ranjčka na sv. Jurja, pol pako na sv. Mihajla dan dati. Seljari pak pri drugeh stanujući od ove plaće jesu slobodni.

§. 2. Vsaki kmet celoga selišća ima dati gosponusu zemeljskomu čez leto: Dvoje pišenec, dva kopuna, dvanešt jajec, jednu holbu ili ti maslin raztopljenoga masla, i tak poleg toga pol, četiri i osmi tali selišća imajući kmeti spodobno ovu daću dati jesu dužni.

§. 3. Zvan ove rečene daće trideset kmetom vsi selo — selci čez letu jeden put jedno tele, ali na mesto teleta jeden rajnički i trideset kraječerov dužni budu dati.

§. 4. Kada se gospon zemeljski ženi, ali gospa vudaje (kade se nerazumeva ženitba sina, ali udavanje kčeri) i takaj kada pervu sv. mašu služi (i ovde se van jemlju kaptolomi, conventuši ili ti kloštri) poleg gore rečenoga §. 2. potrebna za kuhinju dugovanja vsaki kmet celoga, pol, četrtoga, ali osmoga tala selišća prikladno gosponusu svojemu mora dati.

§. 5. Poleg volje vendor zemeljskoga gospona ostavlja se, hoće li vu rečeni priliki imenuvana za kuhinju dugovanja, ali vu naturi, ali na mesto oneh peneze uzeti, najmre od kmeta celoga selišća 48 kraječarow, i tak od pol, četrtoga i osmoga na spodoba talja.

§. 6. Poleg stare navade i artikuluša 39. leta 1548., ako zemski gospon vu boju vlovljen bi bil, i vu takovo sužanjstvo opal, da bi glavu svoju s penezi odkupiti moral, onda kmeti svojemu gosponusu pošteno i trplivo

pomoć dati budu dužni. Strošek pak vu vremenu orsačkoga spravišća ili ti diaete, koj se samo onoj gospodi, koja su vu imenu po kraljevskih listih k diaete zove, dati mora, da pako takovi stroški prekoredni nebudu, gospoda varmegjiska na to paziti budu morala.

§. 7. Od kotla žganjarskoga, ako za istinu njega uživa, plaćal bude svojemu gospodu svako leto 2 ranjčka.

§. 8. Od zemlje, koja znović krčila se bude, pogodba za daću med zemeljskom gosponom i kmetom slobodna je, od zemlje pako pred tem toga skerčene daća, do ovoga vremena navadna bude se obdržavala, niti z nikakvem načinom povekšavala.

P e t i d e l .

§. 1. Pokehdob vu onom mestu do ovoga vremena devetina gospolu zemeljskomu vu naturi ne se davala, za to vsaki kmet selo selec na mesto devetine jednako vrednost, dati mora, od koji vrednosti pak pol, četrti i osmi tali selišća onoga spodobno na se spadajuću daću kmet podnašati dužen bude, tak vendor, da se vu ovoj vrednosti devetina od janjev, kozličev i pčelev razmeti mora.

§. 2. Od konepel i lana ili ti prediva ali deveto vu naturi, ali na mesto ove celoga selišća kmet šest funtov gospodskeh konoplji, ali prediva presti, i na ovoga gledeći pol, četrtu i osmu stran selišća ladajući poleg pravičnoga razredjenja dužen bude.

Kade vendor na mesto devetine drugo kaj jednake vrednosti daje se, onde dužnost budi prediva, budi konoplji, ali preje dati, po rečenoj jednakoj vrednosti vre nadomešćena i izpunjena razumeva se.

§. 3. Akoprem pitanje od desetine, komu najmre i od česa davati se ima? Ovoga urbarialskoga dokončanja se nedotiče, na kuliko metem toga desetina od onoga zemlje prirodjenja, koja se vu prvom artikulušu leta 1481. ne imenuju, bi se more biti vzela bila, vsa se prepoveda, i samo od dugovanju vu vre rečenom artikulušu imenovaneh, z nikakvem načinom od drugeh jemala se bude.

§. 4. Devetina vinska, kadi se ona jemlje, na onu istu meru, z kojum se vse drugo zadobljeno vino zmerilo je, pravično i prez vsakoga pridavanja naj se prijemlje, i kak goder deveto tak i gornica ne na drugu meru, nego poleg orsačke požunske mere, ali fizera (poleg kojega vedro 32 pinta drži) naj se uzimlje.

§. 5. Pokehdob poleg artikuluša 978ga leta 1715. naviski gornice ili ti gorne daće prepovedaju se, i drugač orsačke pravice sobum donašaju, da se vse druge mere z požunskom imaju složiti, zato zapoveda se, da kakvigid navrški od vremena prerečenoga artikuluša 97 leta 1715. bili bi navrženi ili ti na više zdignjeni, ovi vsi kakti nepravični, kaj brže moraju se zakratiti i poleg prerečene stare navade na meru požunsku gornica ima se prijemati. Kade bi pako novo tersje od vremena prenapisanoga artikuluša zasadjeno bilo, ter vu vremenu takvoga novoga tersja zasadjena med gosponom i gornjakom kakov kontrakt ili ti pismo zvrhu gorne pogodbe vučinjeno bilo, tak takova gornja pogodjena daća ne dru-

gač, nego na požunsku meru prijemati i nadalje obdržavati se ima. Ako bi pak pri takvom tersju more biti kakve nove ter vekše daće navržene bile, ove takaj kakti nepravične zakraćuju se.

§. 6. Da se pak suprot orsačkem pravicam na više gorna dača odsehdob ne zdigne, vu vsakom takvom mestu kade naviška prijemljeju, gorice gornjakov naj se popišu, i kuliko gornice poleg požunske mere od takovih dohaja, naj se tulikajše zapiše, ter takov register ili ti pismo pod pečaćum varmegjie tak gospolu, kak i gornjaku ima se van dati, tak vendor, da i vu arhivumu varmegjinskom ostane.

§. 7. Ako pak gorice nekoje leto zevsema nebi rodile, vu takvom pripričenju dužen vendor gornjak gospolu zemeljskomu gore rečenu gornicu i drugu daču ostane, pokehdob i tak ne s penezi, negovu naturi, ili ti z moštom plaćati mora, zato ako jedno leto z rečenoga zroka dužen ostane, drugo leto iz prirodjenja goric naplatiti takov dug mora.

Šesti del.

§. 1. Ako kada koji kmet prez odvetka vumre, kmeti drugi njegov imetek za se obrnuti nesmeju, nego taki smrt njegovu gospolu zemeljskomu na znanje dati dužni su. Imetek pako pokojnoga kmeta, kak i oneh, koji iz sela, ili ti fundusa kmetskoga skoče, gospod zemeljski poleg tituluša 30ga dela trećega ima sloboštinu k sebi vzeti, tak vendor, da se iz imetka takvoga vsem dužnikom dugi izplate, sebi pako ostalo poleg određenja artikuluša 18. leta 1723. zadrži.

Onde pako, kade kmet po smrti svoje odvetka ostavi, gospod zemeljski imetka takovoga za se obrnuti nemore, i kada imetek takov morebiti med rodbinu razdeliti bi se moral, vu takovom poslu, da se vsakojačke krivicam put prepreći ne po oficirih gospodskih, nego po prevdenom gospodskom судu del takovoga imetka sam gospod zemeljski poleg tituluša 30ga dela trećega vučiniti, i delni list pred sud varmegjiški poslati dužen bude.

§. 2. Ako bi pak se pripetilo, da bi sbog ostoće i pregona gospodskoga kakovo selo ili ti grnat opuščel, onda vu takovem pripričenju pusti grunt, kak goder druge zemlje, ali funduši, koji vu portah zapisani zapisani jesu, (ako kmet, koji je skočil, nebi se nazad povrnul) ali novomu kmetu, ali pako drugem onoga mesta stanovnikom gospod zemeljski poleg urbariuma za službe i daće dužen bude vundati.

§. 3. Poleg razuma artikuluša 18ga dekretuma 5ga Vladislava kralja, kak tulikajše artikuluša 22ga leta 1729. vsakojačko vadaženje, ili ti lov, ptic i rib lovinah vu ribnih vodah i potokih samoga gospoda je, i zato vsem kmetom kak najoštrenje prepovida se.

§. 4. Akoprem krčma kmetom vu gore napisanom stanovitom vremenu bila bi dopušćena, ništar manje vendor, kade se gospodska krčma za vezda nahaja, ali na potlam napravi, vu takovi krčmi ali oštariji vsakojačkoga napitka točenje celo leto gospolu slobodno bude, i to tak vina kak žganice i pive, kojeh napitkov pripravljanje samomu gospolu zemeljskomu dopušćeno je.

§. 5. Ako zemeljski gospod poleg razumevanja artikuluša 86ga leta 1550. kojemu kmetu krčmarenje vina svojega zaufati hoće, takov kmet doklam toči, od tlake prost bude, i zvrhu tega takvomu za krčmarenje od vsakoga požunskoga vedra 4 gjukese gospod ima platiti.

§. 6. Dohodki od sejmnova mesta (ako predi občini mesta onoga iz milošće kraljevske nebi bili dani) kak i od mesnic, pravične tulikajše malte, pokehdobje po privilegiumih kraljevski i orsačkih pravicah na samoga gospodona zemeljskoga spadaju, zato poleg same gospode takvi dohodki ostavljaju se.

S e d m i d e l.

§. 1. Pokehdobje na zemeljskoga gospodona spada po smrti kmeta ostavljenih sirotic zagovarjanje, i na njihova dugovanja skrb imanje, zato njemu od inventara ili ti popisavanja i razdelenja med odvetke kmetskoga imetka za trud svoj nikakvu plaću vzeti ni slobodno.

§. 2. I cene prodanoga, zamenjenoga, ali vu teštamentumu ostavljenoga imetka kmetskoga gospodona zemeljski deseti tali vzeti nebude mogel.

§. 3. Vu prodavanju duhana, meda, vojska, masla, prediva, konoplja, i drugoga zemlje prirođenja, komu i od koga goder budu hoteli kupovati, ali prodavati. Kmeti od gospode zemeljske naj se nebantujn, niti nepačiju, još menje zbog prodavanja po skribi i trudeh prigospodarenih dugovanj s kontrabandum ali vu penezi, ali vu telu naj se nekaštiguju, slobodno ništar manje poleg razumevanja artikuluša 15ga leta 1723. prekuplenje gospodona zemeljskomu za svoju samo potreboeu bude, tak vendar, da one peneze, za koje se slobodno pogodi, taki gospod zemeljski svojemu kmetu naplati, i nikakvem načinom vu dojdće dohodke, ali vu tlaku nezaračuna, kak takaj nijednoga zvunskoga kupca, koj bi vu kotar isti kupovat kaj hotel doći, niti z prepovedjum, niti z drugem načinom zabraniti nemore, tak ravno niti kmetom, ako bi svoja dugovanja drugam na prodaju odpeljati hoteli, zakratiti, još menje zadržati, nego kak se kmet s stranjskim pogodi, ako gospod novce gotove taki položi, prerečeno prekuplenje samo za svoju potreboeu vužival bude, i to tak, da na pravu orsačku meru i vagu vzeme, i prodavanje kmetom slobodno ostane, niti je na nju prisiliti mogu.

§. 4. Kak goder z drugih kvarom ni slobodno monopolium, to je to tržtvo jednomu samomu dopuščeno doprinašati proti očivestne orsačke pravice, tak ravno, i tržtvo vu prirodjenju zemlje z očivestnem ostalih kmetov kvarom jednomu samo kmetu tržiti i njemu samomu pod arendu od gospodona dati prepoveda se.

§. 5. Kmet se trucati nemore, da bi ravno na gospodskom melinu svoj žitek mleti moral, nego je sloboden na kojgod melin odpeljati i zemleti.

§. 6. Pokehdobje se kmet na daću od krčme „pohn — Weingeld“ zvanu, i vu nekoje mesta nepravično v pelanu pritrucati nemore, za to se i od vezda prepoveda.

§. 7. Gnojna daća od vezda bude prepovedana takvim načinom, da kmeti svojega gnoja nikam, gospona pako zemeljskoga niti vu gorice, niti drugam drugač, nego vu račun tlake voziti budu dužni.

§. 8. Nepravična perja desetina i kmetskih gusek podskubenje pri njekoji gospodi do vezda navadno prepoveda se z podobnim načinom.

§. 9. Niti slamu za vezanje gospodskoga trsja kmeti nebudu dužni dati.

§. 10. Kmeti gospodskih goric čuvare ili ti pudare i prigledače dela gospodskoga vu njih od sehdob nebudu plaćali.

§. 11. Na eksekuciju poslanem gospodskem ljudem zvan groša ekskutionalnoga (koj se vu dole podpisanim delu dopušća) drugo vsakojačko penez jemanje, kak takajše hajdukov i jagarov gospodskih hrana, i po njih vučinjene sile zavsema prepovedaju se.

§. 12. Iz zroka da kmet neskoči, vu ime poručanstva, ali zbog drugoga stanovitoga ostajanja zroka peneze od kmeta ni slobodno uzeti, ter ako bi se bili gde silum od kojega takovi penezi vuzeli, isti penezi s interesom skupa naj se takovemu povrneju.

§. 13. Daća quaterska, i plaća, katanski i mondurski penezi, zvana, gdje je do vezda navadna bila zevsema se prepoveda.

§. 14. Vu onih mestah, kade je mesnica obćini iz arende dana, na sečenje, ili ti mesarenje izmuštrane marhe kmeti po gosponu prisiliti se nemogu, niti kakvo goder meso na funte ali na falate med kmete naj se nedeli vu to ime, da bi rečeno meso plaćati morali, nego meso naj se seće, i kmetom naj slobodno bude prez vsakoga trucanja kupovati, kuliko hoteli budu.

§. 15. Znepotrebnem kupovanjem, ali prodavanjem kakvoga god zemlje prirođenja, ali drugeh dugovanj, koja su k hrane potrebna, naj se kmet od gospona zemeljskoga netruca, kak tulikajše na krčmarenje zkvarjenoga vina, žganice, ali drugoga napitka po lagveh, ali po maslini, ili ti holbah siliti se nemogu, niti od skvarjenoga vina, ali drugoga napitka na krčmu njim silom danoga račun dati, ali prazne lagve s krčme zvu tlake nazad voziti nebudu dužni.

§. 16. Daća spisna i serpna, kak i plaća snopna od preše i koštaski pinti dežmarom i detine pobiračem hrana, i drugi vsaki excešuši i nespodobni dohodki zevsema prepovedaju se.

§. 17. Vu vremenu pobiranja desetine i devetine, ili ti gornoga vina kmeti lagve svoje dati nisu dužni.

§. 18. Vsakojačke z kakvem goder zmišlenem imenom zvane daće, koje se v gore spisaneh delih nenahajaju, od vezda se zevsema zbrisuju i za niistar činju.

§. 19. Promenanje i zamenanje zemlje i senokoš gruntskih drugač ni slobodno, nego ako na mesto takovih gospon zemeljski tuliko drugih zvelikočum i dobrotum jednakih kmetu da; ar drugač takve nazad dati, i kmetu povrnuti bude moral.

O s m i d e l.

§. 1. Birsgač z kakvem goder zrokom znišleni, nemoraju se drugač, negu vu onih pripečenjih, koja vu orsačkih pravica očevestno postavljuju se, i tak od oneh samo kmetov jemati, kojim se pred pravdenem sudom gospodskem i svedočanstvom varmegjinskom, to je to sudecem i prisežnikom vu pravdi dosudi, slobodno vendar bude kmetu suda takvoga na previdjeњe pred sud varmegije donesti.

§. 2. Vu kaštigah pako zvun birsagih, kade se na polju kvar pripeti, pokehdoč da tak vlovlene na polju kvar čineće marhe i živine dokončenje vu orsačkih pravica nahaja se, ono i obdržavati se mora.

§. 3. Drugih pako kaštigah, vu kojih bi se kmeti zbog pravičnoga zroka kaštigati morali, takovi kriveci zvun takovoga pripečenja, koje bi vre po orsačkih pravicalah dokončano bilo, ne vu penezi, zkojum kaštigum siromaško ljudstvo podankom podvrženo je na nikaj se meče, niti pako vu telu kaštigati se imaju, nego na mesto rečene kaštige jednoga, dva, ali najviše tri pešičke težake dati dužni budu, ovi vendar za kaštigu takovu dužni težaki ne vu vremenu oranja, žetve, kositve ali branja terjati se, nego vu drugom leta onoga vremenu zplatiti se imaju.

§. 4. Akoprem kak gore rečeno je, kmeti niti vu penezi, niti vu telu kaštigati se imaju, pokehdoč se vendar negda pripeča, da kmet svojem hman jezikom, ali drugač s telom sagreši, ali pak po kaštige treh dnevov pešičkih težakov nebi se hotel poboljšati, onda takvoga i na telu kaštigati potrebno je. Zato vu vsakom takovom pripečenju paziti se mora, da ako se zbog takove kaštige telovne posel najde, krivec ako vu telu svojem jak i zdrav je, najviše 24 palic ili ti batin, ženska pako glava tuliko korbačev prijeti mora.

Ako bi pak takova persona stara ili gingava bila, ona s temnicom (ter ako potreboča i krivnje fela bi sobum donašala) takaj s postom poleg samoga kruha i vode trapiti se mora. Tak vendar, da se vu takovom areštu ali vuzi nigdar duže od dveh, ali najviše treh dnevov od svojega dela i gospodarstva zadržati se ima, zvun da bi poleg pravdenoga suda gospodskoga za svoje veće pogreške dugše traplenje, ali kaštige zaslужil.

§. 5. Da bi kmet zbog svojega pogrešenja vu tamnicu gospodsku postavljen bil, i vu željezje okovati se moral (gde do vezda od takvoga okovanja plaćati je navada bila) ne više nego 15 kraječerov dati je dužen.

§. 6. Kmetom prez dopušćenja gospodskoga krčiti od vezda slobodno već nebude, ako pako gdo prez dopušćenja gospodskoga krčil bude, on prez plaće truda, krča takvoga zgubi i poleg toga kvar vučinjeni naplatiti dužen bude krča takova gospon zemeljski drugač za se uzeti nebu mogel, nego ako poleg varmegjinskoga pravičnoga dokončanja i limitacije za delo, i trud dopitanu plaću kmetu povrne i naplati.

§. 7. Pokehdob lugov občuvanje i gajenje na samu zemeljsku gospodu spada, zato nijednomu kmetu frisko i sirovo drevo i šibje za gradju, niti štange za obruče, ali kolje za gorice prez dopušćenja gospodskoga seći ni smeti, i ovak na drngi kotar prenesti, prodati, ali pak z dervi teržiti nebude slobodno.

§. 8. Kaj se pak kaštige onih kmetov dotiče, koji luge kvare i drevja obsekavaju, oni ne samo vučinjeni kvar naplatiti, nego i poleg toga tri pešičke težake dati dažni budu. Ako li bi se pak kmet po ovakovoj kaštigi od pokvarenja lugov steznuti nehoteli, onda se z oblašću varmegjinskum kaštigati, i zbog toga zemeljskomu gospolu pomoći dati mora, da se takvi na spodobu vučinjene krivice drugim na peldu oštroskaštiguju.

§. 9. Pobiranje penez, ali drugih dugovanj naturalskih, ali kak je navada reči vsakojačke kolekte ili ti porezi med kmeti pod kaštigu 24 palic budu prepovedane.

§. 10. Ako bi se kojega kmeta vu lug gospodski vkanlivo zatiranih krnjakov više našlo, za kaštigu vkanlivosti ovakove duplit, ili ti dvakrat žirovinu platiti dužen bude.

§. 11. Vuka ili ti gubača i želuda branje, i z dreva tresenje same gospode dotiče se, kmetom pako pod kaštigu kontrabande, i treh pešičke težakov prepovedano bude, gospodi pako kmete na gore rečenoga vuka, ili gubača, i želuda pobiranje prez tlake siliti nebude slobodno.

§. 12. Nijednomu kmetu oružje nositi, niti lovne pse držati pod imenuvaneh dnevov pešičkoga dela kaštigu slobodno nebude.

§. 13. Zvan vremena pravdenoga i gore imenuvanoga vsake fele krčmarenje kmetom pod kaštigu contrabande i pešičkih težakov tuliko, kuliko krat se zapadnu, naj bude prepovedano, vu mestah pako kade kmeti gorice imaju, svojih pravih goric prirašćeno vino, i gospona svojega kotaru pridelano vu vremenu takaj gospodske krčme za svoju hižnu potreboću dopeljati kmetom naj slobodno bude.

§. 14. Ako kmet na gospodčinu potrebujan zbog svoje lenosti, ali drugoga krivičnoga zroka nedojde, dyanajst palic kaštigu podnesti ima.

§. 15. Ako bi se koj kmet na škodu gospodske mesnice iz drugeh mestah meso nositi, al sam meso za peneze seći podufal, takov se zvan kontrabande tuliko krat se zapadne, z pešičkem treh dnev delom kaštiguval bude.

§. 16. Ubove ostavljene kmetske moraju se poleg 24ga artikuluša Vladislava kralja dekretuma 7ga držati, to je to, akoprem se drugoč vudadur, vendar prez gospodskoga dopušćenja z hiže oditi nesmeju; ar drugač njihov imetek na volju gospodsku spada.

§. 17. Prez dopušćenja i znanja gospodskoga ne slobodno kmetom obćine imenom duge delati.

§. 18. Prihodniki prez znanja gospodskoga naj se neprijemljeju, i poleg toga vsako prodavanje, kupovanje, premenanje i poleg teštamentuma ostavljeni kakvi goder selski grunti, prez znanja gospodskoga pod kaštigu zgublenja penez prepovedani budu, vu takvom vendar pripećenju, vu kojem morebiti podložnici slobodno prodavanje poleg pravdenoga dokončanja imaju, to znanjem gospodskim i nazvešćenjem vučiniti mogu, ništar menje vendar, te po znanju gospodskom prez volje iste gospode mogu vučiniti.

De v e t i d e l.

§. 1. Za čast sudca ili rihtara selskoga gospo zemeljski naj tri imenuje, zmed kojeh obćina jednoga pred gospodskim oficirom slobodno zebere, kojega metem toga gospo zbog svojega hman držanja slobodno zvrše i kaštiguvati more, i na mesto njega drugoga poleg pripisane naredbe postavi. Notariusa pak i prisežnike obćina prez gospona zebrati i zvrći more.

§. 2. Rihtari pak zbog gospodske službe, ali drugoga kakvoga goder zroka od štibre davanja slobodni nebudu.

§. 3. Pravo i potrebno je, da zemeljski gospo na to pazi, da se orsački padanjki med kmeti po varmegjinskom dokončku jednak i prez vsakoga prekanjenja razdelli, i od rihtara (ali prez troška i trha kmetov) račun vzeme.

§. 4. Ako bi pak zemeljski gospo prerečeni račun vučiniti zamudil, njega varmegjija doprnesti mora.

§. 5. Pobiranje pak razdelenje spodobno porcie ili ti štibre i u kasu varmegjisku prenašanje samo poleg obćine i rihtarov ostaje, i zato varmegjija pazila bude, da se vu tak podeljenu štibu niti zemeljski gospo, niti oficiri negvi mešali nebudu niti puščali.

§. 6. Vse daće i službe, koje po odlučenju ovoga urbarialskoga dokončka kmeti gospolu zemeljskomu dati dužni jesu, vu svojem vremenu gospolu dati moraju, tak da se tvrdokorni kmeti na davanje svoje dužnosti s executium takajše prignati mogu, i zato vu ovom pripečenju poslanim executorom jeden groš na dan daval bude, tak vendor, da on executionalni groš onim samo, koji se samo za terjanje takve reštancije, a ne vu drugih gospodskih poslih poslanim, od takovih dužnih kmetov platiti ima.

§. 7. Da oni, koji z kakvem načinom kakovu težkoću trpe, prez odlaćenja pravičnu pomoć dobe, zato ako bi se one tužbe kmetov, ali seljarov jednoga gospona dotikale, tužeći pravice zadovoljštinu od zemeljskoga gospona, ali oficira naj isču, ako bi se pak njim kakva krivica, ali kvar od gospodskih oficirov včinil, onda zemeljskomu gospolu naj se pritužju, i ako od njega zadovoljštinu nebi zadobili, onda se naj pri varmegjije oglase. Ako pak podložnikov tužbe samoga zemeljskoga gospona bi se dotikale, i poleg svoje prošnje zadovoljštinu dobiti nebi mogli, vu takvom pripečenju zaradi pomoći k varmegjije naj se vteku.

§. 8. Takov zemeljski gospo, ali njegvi oficiri, koji bi kmete zato kaštiguvali da su se zbog pomoći k varmegjije, ali na vekša mesta vtekali, takovi kakti proti kmetom nemilostivni naj se sude i kaštiguju.

Proučimo li potanje važni taj spis, to vidimo, da je „urbarium“ bio od prevelike važnosti po dalnji razvoj naših agrarnih odnošaja, a svi kasniji zakoni i naredbe, tičuće se šumarstva, temelje se na istom, imenito pako i razni zakoni najnovijega doba kao n. p. zakon o segregaciji obćinskih šuma i pašnika, zakon ob odkupu servituta, odkupu gornjih daće ili gornjica itd.; nije dakle ni čudo, da su ustanove urbarija u pravom smislu rieči postale najpopularnijim zakonom naroda hrvatskoga.

K riešenju pitanja o čistom prihodu šuma,

od ravnatelja dobara A. Danhelovsky-a.

Vrlo se otegoćeje bistrenje pojmove već dulje od dvadeset godina na dnevnom redu stoećega pitanja „o čistom prihodu šumskoga tla“ u smislu Presslerove teorije u protimbah svojih osobito tim, što se s protivničke strane baš naposebce neće da priznaje nedvojbena istina: da se može svaka šuma, bez razlike i obzira na vrst dravlja i uzgoja, u vremenom uzgoju nalažećom smatrati. („dass sich ein jeder Wald, welch' immer Holz- und Betriebsart, im aussetzenden Betriebe befindet“).

Uzgoj, konačna renta ili sjecivni prihod, a prema tomu naravno i godimice dotičući prihod su zavremeni, a to već i po samoj naravi stvari u toj grani privrede tla; drugčije niti ne može biti. Nu pošto ne možemo bez prihoda obstojati, niti se bez ovih mogu namirivati troškovi kulturni, čuvarski i upravni, te pošto je u obće šumaru konačno težko svojevoljno priznati, da u svom gospodarstvu imade i takovih zemljišta, koja se neposredno posjeći ne daju, a i za mladje dobe sastojina tek slabe, nu ipak sveudilj (ma i polagano) rastuće prihode izkazuju, dok napokon na domaku nove te obhodnje i po dora-slosti sastojina ne budu opet novim vrielom novca, to običajemo smatrati — a drugčije niti ne možemo, ako smo u obće voljni godimice prihod izkazivati, — pojedine „gospodarske cieli“ neke šume, ili eventualno i ciela površja jednoga posjeda izvorom gospodarstvenoga prihoda, i to tako, da jednostavno nedužnom odbitbom i razdiobom izračunamo broj, koji onda označujemo nekakvim popriječnim godišnjim čistim prihodom svakog pojedinog hektara šumskog tla.

Tako računajući šumar, kojega medjutim ja — budi mu na utjehu rečeno — ne mogu smatrati privrednikom gospodarske dobiti (Reinertragsworth), nije doduše počinio računarske pogriješke, ma da (primjerice budi spomenuto) i veli: Moje šumsko gospodarstvo sastoji od 120 jutara šume sa 120-godišnjom obhodnom dobom, ja ēu dakle svake godine posjeći jednu ral šume, tako da dobivam od rali 654 for. 92 novč., od kojih odpada na svaku godinu obhodne dobe 5 for. 92 novč., a nuzgredni užitci za sjeme, šišku, pašu, iznašaju mi popriječno 97 nč., što brojeno daje ukupni prihod od 6 for. 43 novč. Od ovih sada

odbijem brojem godina obhodnje podieljene (godimične) popriečne neukamaćene kulturne troškove sa 4 novč., godišnje (popriečne) upravne i čuvarske troškove sa 96 novč., pa mi onda ostatak t. zv. čisti prihod od 5 for. 43 novč. predočuje!

Kad bi takova „gospodarska ciel“ međutim i zbilja sastojala u najboljem slučaju iz 1—200 godišnjih jednakih sastojina od jedne rali povrsine, dakle kad bismo imali u pravom smislu rieči sa t. zv. „normalnom šumom“ posla, to je nedvojbeno, da bi izuzam promjena u cieni od svake rali godimice i zbilja 5 for. 43 novč. „prihodnog viška“ unići moglo.

Naglasujem pako hotimice prihodnog viška, ne pako čistog prihoda tla, pošto se izkazanih 5 for. 43 novč. ne može nipošto takovim smatrati.

Takovim sličnim računskim primjerom mislio je u V. svezei „Šumarskoga lista“ od god. 1881. na strani 248. i sljedećih gosp. Franjo Tomić, umirovljeni c. kr. šumarnik i počastni član našega družtva, pobiti one u mojih „Silhouettah“ od god. 1880. analitički predočene „zemljistične čiste prihode“, nazivajući iste svojevoljnim računskim primjerom, ne mogavši pri tom, ili bar ne hoteći reći, da čisti prihod njegove idealne šume i zbilja 5 for. 43 nč. po rali u godini iznaša, već je samo spomenuo, da: kad prihod sječivni porazdzielimo na svaku pojedinu ral ukupne šumske ploštine i zbilja od pada 5 for. 43 nč.

Znadem sjegurno, da štovani moj protivnik sve šume naše domovine poznaje, pa zato ga molim, da bude tako dobar objaviti i šumarskom obćinstvu, da li je u Hrvatskoj i Slavoniji zajedno sa bivšom vojnom Krajinom vidio ma samo jednu jedinu gospodarstvenu ciel u rukuh jednoga vlastelina, gdje bi svi dobni razredi od 1 do X godine obhodnje u jednakoj ili bar približno jednakoj površini zastupani bili, koja bi dakle u pravom smislu rieči njegovom idealu odgovarajuću „normalnu šumu“ predstavljalala.

Ako li moj veleštovani gospodin sudrug, kako sam osvjeđočen, na to pitanje ne bi mogao jestno odgovoriti, to ipak neću podvojiti, da ipak po raznih krajevih cielokupne nam domovine imade šuma jednolikoga uzgoja i svih dobnih razreda, nu te nisu u posjedu jednoga, već više njih.

Uslobodjujem se nadalje u slijedećem predočiti jednu normalnu šumsko-gospodarstvenu cijel predočujuće raztrešene šumske parcele raznolikih posjednika po slijedećem redu:

A.	neka imade u Hrvatskoj	10 rali	1 do 20-god. šuma i 10 rali od	11 do 20-god.
B.	" "	10 "	21 " 30 " " 10 "	31 " 40 "
C.	" "	10 "	41 " 50 " " 10 "	51 " 60 "
D.	" "	Slavoniji 10 "	61 " 70 " " 10 "	71 " 80 "
E.	" "	10 "	81 " 90 " " 10 "	91 " 100 "
F.	" "	10 "	100 " 110 " " 10 "	110 " 120 "

Stavimo nadalje, da bude vlastnik dobnih razreda A veleštovani moj gospodin protivnik, u F. ja, a u B. C. D. i E. ini.

Predmievam nadalje, da prihodna skrižaljka I., koju u mojih „Silhouettah“ spomenuh, podpunoma odgovara obstojoštim, a po njoj bi i opeta i zemljistični čisti prihodi bili baš točno onoliki, kakono ih u tabeli II. istih silhouettah proračunah*. Godišnji porez neka iznaša 30% tog zbiljnog zemljističnog čistog prihoda prema mojoj tvrdnji. —

Toj mojoj tvrdnji medjutim moj gospodin protivnik prigovara, veleć: čisti prihod šume nije, kako ja uz predmjevu 120-godišnje obhodnje proračunah, 87 novč., već iz sječivnog prihoda od 654 for. 92 novč. razdieljeno sa 120, dobivenih 5 for. 46 novč. više, nuzgredni užiteci po godinu u okruglom iznosu od 97 novč., dakle ukupno 6 for. 43 novč., manje troškovi kulturni i upravni u iznosi od 1 for., — dakle da čisti prihod iznaša 5 for. 43 novč., kako to već i prije dobismo, a prema tomu bi godišnji porez iznašao 1 for. 63 novč. Nu dočim se ja takovom oporezivanju protivim, jer sam uvjeren, da nije temeljito, to i opeta moj štovani protivnik taj način oporezivanja zagovara, jer si je za vrieme porezovnog provizorija, službujući kod katastra, mnogo izkustva stekao, te jer je i danas istih načela

Čim je u kojoj zemlji veći čisti prihod zemljista izkazan, tim se čini dotična zemlja imućenijom; porez će dakle biti po godinu i ral sa 1 for. 63 novč. razpisan i pobran.

Moj gospodin protivnik, a u našem slučaju (primjeru) i posjednik i plaćaoc poreza za 1 do 20-godišnje sastojine, opaziti će bezodvlačno, da mu šume te dobe u obće još prihoda ne davaju, te stoga se i pravom tuži, da je nepravednim načinom primoran za te svoje šume godimice 32 for. 60 novč. poreza podmirivati, pak se zato obraća na me, da mu

* Vidi „šum. list“ 1881. str. 28.

ja taj porez podmirujem, jer što su tobože najstariji razredi te normalne šume u mom posjedu, te ja prema tomu i onom, što već gore iztaknusmo, godimice dobivam iz svojih šuma 660 for. 38 novč. čistog prihoda.

Posjednici B. i C. takodjer se obraćaju na me za pripomoć, tužeći se na nepravednost oporezivanja; D. i E. doduše tako-djer čute tu nepravdu, nu oni šute, voleć još i nedorasle svoje sastojine stranom posjeći, akoprem znadu i uvidjaju, da time štetuju, jer su im sastojine još preslabe, pa stoga i vrlo malo vriedne.

Naravno, da ja sve te zahtjeve jednostavno odbijam veleslovanom svomu protivniku; medjutim javljam još posebice, da ga doduše od sveg srca žalim, nu da njegovo gospodarstvo ne spada na me, pa da sam i sam sa 163—87=76 novč. poreza po ral preobterećen. Neka reklamira, da mu se porezna dužnost umanji, a ne hasni li to, neka liepo mirno nastoji namiriti porez iz drugih si dohodaka, a medjutim slobodno mu tješiti, da će već nakon kojih 100 godina i on imati dorasle šume. Do onda pako podmirivat imajući porezni višak da ne znači mnogo, kamata nanj ne treba mu računati, jer bi mu se inače ipak moglo pričinjati, da su tereti, koje njegova šuma do onda nositi ima, skoro baš isto onoliki, koliko bude za 120-godišnju sastojinu u obće dobiti mogao, što medjutim ništa ne čini, jer ga njegov računski primjer tješi, da porez nije prevelik!

Miholjac 29. travnja 1882.

K spoznavanju šumarskih odnošaja u Bosni.

U listu „Oesterreichische Monatsschrift“ od R. Miklitzia, svezak XXXII. godine 1882., nalazimo medju ostalim na strani 174. i sliedećih takodjer i članak od g. šumarnika Neumanna u Banjaluci, u kom nam se veoma zanimivim načinom crtaju šumarski odnošaji posestrime Bosne, ter koji u interesu čitaoca naših, kako sliedi, u cijelosti priobćujemo.

Po konačnom umirenju Bosne koncem 1878. godine, te pošto vojnički organi mir i red u zemlji uzpostaviše, odpoče još početkom 1879. god. takodjer i organizacija civilne uprave, kojom se zgodom namah i znamenitost šumarstva po zemaljsku

produkciju uvidila, ter budu zato odmah i tri strukovnjaka odposlana, da iztraže šumarske odnošaje te istom zaposjeli zemlje uz istodobni poziv jednog strukovnog izvjestitelja za vladu, kao i šest okružnih oblasti.

Strukovni ti referenti kao i organi okružnih oblasti imadoše se ponajprije oblastim priključiti, kod organizacije šumarske službe sudjelovati, osobitu pako pozornost obratiti unovčenju šumarskih proizvoda zemlje.

Za obavu lugarske služke budu dodieljena svakomu okružnomu referentu 2—3 jašeća lugara, kojih se broj kasnije još znatno povisio, ali bude opet za kratko vrieme umanjen.

Iz ove dobe potiču i naredbe glede uredjenja služnosti na drvu, kao i nekoje naredbe, koje ograničuju šumsku pašu, branjevinе su uzpostavljene, a koze iz šuma izključene. Isto tako budu preduzete potrebite mјere, da se odkloni zlobno podmetanje vatre, koje je tuj baš običajno.

Nu za kratko već vrieme uvidilo sе, da je broj šumarskoga osoblja toli za čuvanje koli i za nadzor nedostatan, pak su zato u lipnju godine 1880. ustrojeni za Bosnu i Hercegovinu posebni šumarski uredi i šumarska upraviteljstva.

Tako bude u tih pokrajinah ukupno pet šumarskih ureda ustrojeno. Uredi ti budu podčinjeni zemaljskomu financijalnomu ravnateljstvu, kod kojega postoji posebni odsjek za šumarstvo, a c. kr. zajedničko ministarstvo pridržalo si je samo pravo odluke u važnijih pitanjih.

Sadanje uredjenje šumarske uprave u zauzetih pokrajinah prema tomu je sliedeće:

- a) Šumsko-upravni kotari, svaki pod jednim šumarskim upraviteljem kao upraviteljem gospodarstva.
- b) Šumarski uredi kao nadzorne oblasti.
- c) Šumarski odsjek kod financijalnoga ravnateljstva kao upravna zemaljska oblast.
- d) C. kr. zajedničko ministarstvo kao vrhovna oblast.

Da se postigne jednolikost uprave i da se djelovanje pojedinih oblasti odredi, a u obе да se po nekom cilju uzmogne raditi, izdani su i neki tomu potrebni službeni naputci. Djelokrug i službene dužnosti šumarskih upravitelja (šumara i nadšumara) odnosi se u obе na izvršivanje svih gospodarskih miera, na unovčivanje šumskih proizvoda, na pomladjivanje

šuma, sudjelovanje kod radnja, koje se odnose na uredjenje šumskoga gospodarenja, te vodstvo i nadzor čuvarskog osoblja.

Za izvršivanje čuvarske službe dodieljen je svakomu šumsko-upravnому kotaru po jedan nadlugar sa 4—5 čuvara.

Vodjenje i nadzor gospodarstva u pojedinih upravnih kotarih podpada šumskim uredom. Djelokrug šumarskog ureda proteže se prema tomu na vodjenje i nadzor ukupnog tehničkog poslovanja, kao i administrativnu službu.

U djelokrug više oblasti, naime šumarskog odsjeka kod zemaljskog financijalnog ravnateljstva, spada: ustanovljivanje, uzdržavanje i pregledavanje šumarsko-gospodarskog uredjenja, organičko uredjenje službe i sastavljanje službenih naputaka, bezprekidno vodstvo tehničkih radnja, izpitivanje zavremenih gospodarskih osnova i cienovnika za šumarske proizvode, predlaganje glede sječe šuma i unovčivanje šumskih proizvoda, napokon vodjenje i nadziranje strukovnih radnja sveukupnog podredjenog mu šumskog osoblja.

Računarsku i kontrolnu službu obavlja posebni odsjek računarskog odsjeka financijalnog ravnateljstva u Sarajevu.

Pošto smo time dovoljno orisali službu i uredjenje šumarstva u Bosni, prelazimo na sam opis šumarskih odnosa kotara banjalučkog.

Ovaj kotar obsiže 10.000□ kilometara, imajući po izviesću odaslanstva 160.000 hkt. sjeći dorasle visoke šume sa drynom zalihom od 6,201.000 kubičnih metara mehkog i 890.000 kub. metara tvrdog drva i ukupnom zalihom od 47,106.000 jedrih metara drva.

Kotar graniči na sjeveru Savom do ušća Bosne, na istoku riekom Bosnom do Maglaja, odavle zapadnim smjerom travničkim šumarskim kotarom sa Vakar-Vakuf-om, Drvarom i Grabom, dočim je sa sjevera još granica zatvorena bivšom hrvatskom vojnom krajinom.

Banjalučki šumarski kotar kao sjevero-zapadni dio Bosne, koji zaprema bivšu krajinu između Une i Save, skroz je brijevit, a može se u glavnom smatrati nastavkom dinarskih Alpa, koje se prama Savi sve više spustaju u ravnicu.

Glavnu kosu čine ogranci Velebita, od koga se Jadovnik sa Šator-briegom i Vitar-planinom u savez stupajuć k Savi

spušta, zatvarajući malo ne okomito Savi stojeće doline, Une, Vrbasa, Bosne i Drine.

Dalnje znamenitije grane jesu 1460 met. visoka Grmeć-planina i 980 met. visoka Kozara-planina. Dolina i nizina imade u tom kraju samo duž Save, dolnje Une, Vrbasa i Bosne.

Ovaj šumarski kotar podčinjen je u političkom upravnom pogledu dvim okružnim oblastim, a u pogledu sudačkom dvim okružnim i trinajsttim kotarskim sudovom.

U pogledu vodjenja gospodarstva ovaj je kotar razdieljen u 6 šumsko-upravnih kotara, koji imaju u Banjaluki, Bihaću, Ključu, Priedoru, bosanskoj Gradiški i Derventi svoja sjedišta.

Šumarsko upravno osoblje i nadlugarji izključivo su iz monarkije uzeti, nu šumsko-čuvarska mjesta popunjena su samo domaćimi ljudmi. Poznavanje jezika i predjela kao i zadovoljstvo urođenika ona su svojstva, kojimi se manjak ostalih potrebnih sposobnosti službe paralelizira.

Ovaj upravni kotar obuhvaća 29□ milja u površini, te dolazi na svakoga čuvara srez od kojih 5□ milja.

Veliki ovaj obseg čuvariјa, a isto tako i razdieljenje sjedišta čuvara, koja se nalaze ponajviše u većih mjestih, daleko od šume, prieče ih sama po sebi u valjanom izvršivanju službe.

Akoprem se ovi izkazi površina ne osnivaju na strogo matematičkoj točnosti, već jedino na izkazih nacrta, koje je c. k. vojni štop na brzu ruku izradio, to se ipak već i po jednostavnom srađnjivanju broja lugara i te vjerojatne površine šumske može zaključiti, da su ovdašnje čuvariye nerazmjerno velike.

Uzrok tomu leži u razmjeru troškova i prihoda ovdašnjih šuma, odnosno u nerazmjeru troškova prama prihodu, jer su se do sada samo one šume mogle unovčiti, koje ležahu u blizini Save. Nu u ostalom ne može se tim opravdati samo umanjenje čuvarskog osoblja, i to tim manje, što se šume uslied toga i nadalje bezobzirno haraju, kojoi bi se nevolji jedino moglo doskočiti povećanjem broja čuvarskog osoblja.

Plaće šumarskih činovnika i čuvarskog osoblja vrlo su malene, uzamši u obzir skupoću živeža i stanova.

Predstojnik šumarskog ureda, IX. dnevni raz. 1000 for. plaće, 200 for. doplatka i 300 for. stanařine.

Šumarski upravitelj X. dnevnoga razreda 800 for. plaće, 100 for. doplatka i 100 for. stanařine.

Šumarski pristav XI. d. raz. 450 for. plaće, 50 for. stanarine i 100 for. doplatka.

Nadlugar I. razreda 600 for. plaće.

” II. ” 500 ” ”

Čuvar šuma I. ” 300 ” ”

” II. ” 200 ” ”

Za obilazanje šumskoga kotara dopitan je putni paušal od 800 for., a svakomu upravitelju 400 for. u svrhu obilazanja upravnoga mu kotara uz partikularno obračunanje.

Već i zvanje šumara zahtieva, da stupi sa stanovničtvom u bližnji doticaj, a ovdje se osim toga od njega još i zahtieva, da prirodjenomu pustošenju svom silom na put stane.

Dogodjaji, sbivši se prigodom okupacije, još su svagdje u živoj uspomeni, tako da još i danas izvanski strukovnjaci drže, da se ovdje služba u obće izvadjati ne da, a zato se niti ne mogu uz ovakove odnosaje i ovako slabu plaću bolje sile dobiti. Isto tako čine još dosada neriešeni posjedovni i pravni odnošaji u velike zapriče unovčenju drva, a uz to su ovi još i takove naravi, da napredak i razvitak ove grane reć bi baš onemogućuju.

Premda si je zemaljska vlada mnogo truda dala, da ovaj nerazriješivi kaos posjedovnih prava bar nešto razjasni, to ipak još ni danas ne stojimo mnogo bolje, nego li je to bilo prije samoga preuzimanja uprave.

Dosada je već više povjerenstva odaslano, koja su imala šumarsko-posjedovne listine izpitati i sa turskog jezika prevesti; a i sami stanovnici Bosne bijahu već do 3 puta pozvani, da svoje šumoposjedovne listine, ovdje tapije zvane, okružnim oblastim odnosno povjerenstvu za izpitivanje tapija podastru, pošto bi se na temelju tako izpitanih tapija imalo provesti izlučenje privatnog šumskog posjeda. Iz ovih na hiljade predloženih tapija uvjerilo se medjutim izpitno povjerenstvo jedino o tom, da su mnoge od tih listina ili nepotpune ili krive, ili da se samo na težatne zemlje odnašaju. I tako se moraše na temelju ovih činjenica sva šumska površina proglašiti zemaljskim dobrom, koje će tako dugo ostati pod državnom upravom, dokle god se ne donesu temeljitiji dokazi posjedovnoga prava.

Oni šumski dielovi pako, koji su svojina pojedinih ili kako se to ovdje često dogadja i više privatnih posjednika, označeni

su prieportnim posjedom i kao takovi kod katastralnog uknjiženja ubilježeni.

Zabranilo se podjedno svakoj od pravdajućih se stranaka ma bilo čim posjed krajiti. Samo tim načinom mogao se je državni šumarski posjed braniti od nezakonitih uticaja.

Na ovakov je postupak bila država prinukana oštećivanjem u državno-šumskom posjedu po takovih strankah, koje si također svojatahu pravo vlastničtva na te šume.

Odmah posle ugušenja ustanka i po uvedenju mira proglašiše se mnogi stanovnici vanjskim poticanjem posjednici šuma, prodavajući drva bud za što.

Često se nije na ovakovo haranje odmah ni naišlo, nego tek kasnije, a pomalo još i sada dolaze takovi slučajevi, a to ponajprije zato, što je ovdje malo šumskog osoblja, te što su sjeći dorasle šume prilično odaljene od većih mesta.

Dalnji uzrok raznim tim pravnim zabludam biti će i u nejasnom te mnogo puta modificiranom vršenju nadarbina.

Po štivu korana: Alah je vrhovni vlastnik, a Sultan njegov zamjenik; Bog daruje svomu zamjeniku na zemlji, vladacu pravovjernih, čitavu zemlju, da ju u njegovo ime razdieli i koja bje po zauzeću medju razne vodje ili spajije po spajilucih podijeljena. Stanovnici, koji zauzetu zemlju prije obradjivahu i posjedovahu, postadoše kmetovi, morajući zemljišta obradjivati, a spahijam svojim na ime poreza davati t. zv. desetinu.

U zakonu Sulejmana Velikoga ne bijahu međutim spahije priznati kao posjednici nadarenih zemalja, nego samo kao uživaoci. — Pravo vlastničtva, posjeda i zemljišta pridržano bi državi. — Za vrieme, kad bje turskim yezirom Bosne podijeljeno pravo od države, da sami po volji porazdieluju spajiluke, isti bi zlorabeć službu onim podielivali, koji bi ih najbolje mitili. — Novi uživaoci tih nadarbina (spajiluka) nastajahu o tom, da što više povise desetinu, te bi tim napokon raju i na ustanak prisilili, nu pošto bijaše u rukuh spahija i cielo konjaničvo, koje su morali u zemlji podržavati, te ciela bojna sila, to se nije usudio nitko da ustane u prilog poboljšanja stanja nesretne raje.

Tekiza mnogih nutarnjih bojeva u državi, te pošto su i same vanjske države u tu svrhu posredovale, podje za rukom sklonuti visoku portu na uvedenje nekih reforma.

Neke poboljšice agrarnih odnošaja uvede sultan Mahmed kroz „Hati šerif“ od 3. studena 1839.

Ovim si je zakonom država i opet sav prijašnji posjed nadarbina prisvojila bila, pridržav si ipak vlada pravo pobiранja desetine, dočim je prijašnjim uživaocem tih nadarbina neku rentu iz blagajne državne osjegurala. Tim je spahijam oduzeto pravo dielenja tapija i pobiranja desetine, a dobra njihova prisvoji si država.

Tko je hotio od tog doba steći si posjed i zakonitim vlastnikom istoga postati, morao bi tapiju, uplaćajuć za istu neku stanovitu svotu u državnu blagajnu, od države kupiti, kako to zakon o tapijah propisivaše.

Od onda do sada sticahu se zemljistični posjedi jedino tim načinom, a novim tim posjednikom budu od strane države u to ime uručene posebne posjedovne listine. — Pod okolnostmi, kakove onda vladahu, te uz koje nisu šume gotovo nikakvu vrednost reprezentirale, ne bijahu šumske tapije niti tražene niti izdavane, ili se bar samo na manje površine protezahu. Ako je koji beg slučajno i uzeo koju šumsku tapiju, to je za nju tek veoma malenu svotu platiti imao, jer se je i onako pri tom predmevalo, da mora šumsko zemljište tek u težatnu zemlju pretvoriti. Iz toga se vidi, da je i sama država podupirala krčenje šuma i šikarja, te pretvorbu ovih u težatne zemlje, jer šume ne imadjahu i onako osobite vrednosti.

Jedino vezirsko pismo od 13. šenala 1287. i od 24. kiamievella 1286. (što je po našem kalendaru na dne 5. siječnja 1869.) na bosansku provincijalnu vladu spominje izrično, da si je sve u Bosni nalazeće se šume država prisvojila — bez obzira na občinske šume ili privatni šumski posjed. — Poslje toga predloži bosanska zemaljska skupština, da komisija, koju će ona sama izabrati, na temelju pravovaljanih posjedovnih izkaza izluči privatni posjed. Nu odmah zatim izadje novi turski zakon sa svojim nesretnim §. 5., koga čemo malo kasnije navesti.

Rečena povjerenstva skupiše se još pod turskom vladom, da svoj rad započmu, ali ga medjutim moradoše na skoro prekinuti uslijed nastavše bune raje proti posjednikom zemljišta. I tako je sadašnjoj upravi bilo dosudjeno i uredjenje šumsko-posjedovnih odnošaja provesti.

Znamenita turska odluka, po kojoj je cieli šumski posjed državi pripao, biti će onaj temelj, na kom će se morati riešiti šumsko-posjedovno pitanje, te je taj od većeg zamašaja i važnosti, nego u ma kojoj drugoj europskoj državi. Spomenuti §. 5., koji je god. 1870. u službenom listu „Bosna“ oglašen, opredieljuje:

„Dopušteno je, da stanovnici smiju u državnih šumah bezplatno uzimati drvo za gradnju i popravak stanova kao i gospodarskih zgrada, i za domaću potrebu gorivo; nadalje im je dopušteno i ono drvo, što sami izrade, voziti i u grad na prodaju, ako ga na vlastitim kolih ili konjih iz šume izvezu; za takovu pako gradnju, lies i ugljen, koji je namienjen vanjskoj trgovini, morati će platiti stanovitu po upravi propisanu cenu“.

Od kolikog je domašaja ta služnost, razabratи nam je lahko, ako uzmemo u obzir n. pr. samo u ovom šumskom kotaru na lažeći se broj kuća. Po mjestnoj i stanovničkoj statistici Bosne i Hercegovine od god. 1880. sa izključenjem onih mesta, koja ne imaju ta prava, ima u okružju banjalučkom i bihačkom 46.849 kuća, koje imaju osim prava, da si za vlastitu porabu gorivog drva bezplatno iz šume uzimaju, još i to pravo, da mogu za pokriće potreba na dryvu, unutar granica kotara ležećih mesta, drva bezplatno iz šuma uzimati i prodavati i tako si osim onih spomenutih namiruje još i drugih 7743 kuća svoju potrebu na gorivom drvu pomoću tih oylaštenika.

Ako uzmemo u obzir još po okupaciji promjenjene odnosa, to je sigurno potreba na gorivu drvu doseljenjem mnogih trgovaca i obrtnika za jednu trećinu poskočila. Kraj primitivne porabe gorivog drva u Bosni potrebuje uz to svaka pojedina kuća mnogo više goriva, nego li to drugud uz normalne odnose biva.

Ovakov servitut pako mogao bi se samo u onom slučaju šumi naprtiti, kada bi zemlja imala mnogo i mnogo kvadratnih milja normalno zasadjene visoke šume, što pako ovdje sjegurno nije.

Od cielokupne šumske površine morati je 25% odbiti naime devastiranih sitnih šuma i šikarja, a tako isto i od preostalih šuma još dvie trećine visoke šume nisu bezuvjetno vlastičtvom države, jer joj se poriče pravo vlastničtva, premda ti tobožnji posjednici ili nikakovih dokumenata ne imaju ili po-

najviše samo onakove, koje su još prije reforma sultana Mahmuda posjedovali, a ne povratili vlasti, a ipak su njimi kadri uredjenje u ovakovih u pravdi se nalazećih šumskih dielovih zatezati, te priečiti prodaju u njih se nalazećih doraslih sastojina, a i isto ustmeno dokazivanje vlastničtva njihovoga omogućuje im već postignuće gore spomenutog cilja.

Za vrieme portine vladavine bijahu samo nekoja viša šumarsko činovnička mjesta kreirana; čuvarskog osoblja ili nije bilo, ili sasma malo. — Čini se, da su se svi turski činovnici jedino bavili unovčivanjem šuma, a čuvanje i gojenje kao i pomladjivanje valjda i ne poznavahu. Unovčivanje šumskih proizvoda — mimogred rečeno — moglo je porti samo neznatne dohodke nositi unatoč tomu, da su se hrastove šume, koje su pristupnije bile, baš nemilosrdnim načinom proriedile, ter što se i isto naravno pomladjivanje šuma ostavilo samoj naravi. Posljedice ovog turskog šumarstva su te, da su šume, nalazeće se u blizini ljudskih stanova, sada pretvorene u suhe pašnjake ili u dalmatinskom krašu slične kamenite pustoši. U onih krajevih pako, gdje je izvoz i unovčenje šumskih proizvoda bilo rek bi nemoguće, a šumsko tlo ma i slabo, nu ipak sposobno za njive, vidimo najraznoličnije krčevine. Uzrok tomu biti će ponajglavnije u ovdje običajnom poljoprivrednom sustavu, al donekle i u čestih pobunah raje, koje se svršavahu obično time, da su rajine kuće popaljene.

Ovdje u zemlji vodila se neka vrst tropoljskog gospodarstva ostavljanjem zemljišta na ugaru, samo s tom razlikom, da se ovakvo zemljište, koje je na ugaru ležalo, 2 3 puta posje stanovitoga broja godina posijalo, a onda za pašnjak ostavljalo. Zatim se i opet novo šumsko tlo usurpiralo, i tako se, akoprem se je ugar za pašnjak izlučio, ipak godimice ista površina, koja bijaše potrebna, obradjivala. Uz pomanjkanje stajskog gospodarstva i ratila lahko je razumljivo, da u naših gorovitim predjelih hranive sastavine tla, dok se nikada tlu ne nadomještaju, moraju naskoro absorbirana biti tako, da takove oranice onda u obće ništa producirati ne mogu; trebalo je dakle i opet novo svježe šumsko tlo usurpirati, dok se nakon dvo- ili tro-godišnje žetve opet nije za pašnjak izlučilo i t. d. Drugog komentara ne treba za uviditi, kuda će ovakovo gospodarstvo na prije pošumljenom kraškom tlu dovesti.

Usurpacija šumskog zemljišta biva još i danas, i to na sliedeći način:

U proljeću prstenuju se stabla, stojeća na rubu šume, a kad stabla izumru, zapali se šuma — zaista najudobniji način pripravljanja svježih i na hrani bogatih oranica!

I tako se u kasnoj jeseni vide svuda silni šumski požari, s kojih se šumar mora zgražati.

Ostale tuj udomljene nevolje jesu: običajni način dobivanja šindre, kod koga se prije velika množina stabala kuša, jesu li kalava; najgorja izradba, što se samo pomisliti može; težnja izabirati za gorivno drvo za vlastitu porabu najvriednija stabla; zatim običaj još dobro uzčuvane preostale sitne hrastove šume posjeći, tako da sama glogovina preostaje. Ovaj poslednji običaj nalazimo osobito u onih predjelih, gdje se željezna industrija vodi u tako zvanih majdanih. Ovim postaju nizke šume cielih okolica žrtvom pravljenja ugljena, koga rabe za kurenje visokih peći. Za ovo drvo ne plaća se drugo, van samo desetina od željeza, i to od svake oke = 1·28 klgr., 2 krajcara.

Uzprkos energičnomu postupanju te baš i požrtvovnosti nije ipak ovako malenom broju šumarskog osoblja moglo za rukom poći, da haranju šuma na put stane. A budu li šumarski interesi i za будуće još podredjeni političkim, to se ne može ni pomisliti, da će se njega i čuvanje šuma poboljšati, a ova će zemlja u šumarsko gospodarskom pogledu kao i susjedna joj Dalmacija baš propasti.

Na put stati navedenim manam glavna je zadaća šumarskih organa. — Moglo bi se i poučavanjem naroda nastojati bar o tom, da se izvažanje gorivog drva bez svake kontrole, kojeg se na stotine i stotine tovara u gradove na prodaju nosi bar tako udesi, da bude čim manje šumarstvu na uštrb. Kad je nova uprava započela, naišlo se je uslijed lošeg uporabljenja šuma na množtu oborenih stabala, tako da je morala biti prva skrb nastojati o tom, da se ovo drvo unovči. Zato i jest odmah izdan nalog, da žiteljstvo smije samo od ovog ležećeg drveća drvo na prodaju nositi. Posto je pako prodaja drva samo u većih mjestih moguća, trebalo je samo gradove nadzirati, da se trgovina i zbilja na ovo ležeće drveće ograniči.

Trebalo je nadalje odrediti, da se javlja, komu se nosi gradjevno drvo. Doznačivanje bilo je samo kod ovog drvlja

moguće; nu ipak možemo radošeu konstatirati, da se svuda obdržaje naredba, po kojoj si mora svatko dozvolu uzeti i drvo doznačiti dati, tako da su prema tomu i upravitelji šumarski u stanju vrhu toga izkaze voditi. Uvedenjem ovakovih prijava bilo je šumaru moguće i same sastojinske odnošaje iztraživati, a donekle prepričeći i haranje i pustošenje. Dok se pako ova ležeća stabla jednom potroše, biti će daljnja dužnost šumarskih činovnika, da za vremena doznače, odnosno naznače ona stabla, koja se imaju posjeći.

Jedna od najvećih potežkoća jest izkorieniti staru onu nadavu, po kojoj se samo mlado u blizini se nalazeće drvo upotrebljava za gorivo ili gradjevno drvo, te bi valjalo svimi sredstvi u tom smieru raditi, bez obzira na onu množinu pritužba, telegrama i protesta, koje bi kod ovakoga strogoga postupka očekivati mogli. Samo kad bi bilo dobre volje, nužne važnosti i neuzkoljebive postojanosti, bilo bi sjegurno i uspjeha, a uvede li se jednom potrebna strogost, primiti će i pučanstvo te napremice kao nešto, što se samo po sebi razumieva, kako to ovdje biva sa svim ostalimi novotarijami.

Po opisanom ovdje običajnom i već kroz decenija trajućem uživanju šuma moći će si štovani strukovnjaci lasno stvoriti sliku o tuj postojećem razmjerju dobnih razreda sastojina. U bitnosti nalazimo ovdje sjeći doraska, prestara, i već davno dobu sjeće premašivša stabla sa vele nejednakim pomladkom, ter branjevine sa pojedinimi zaostalimi debli. One šume, koje se nalaze po nizinah Save, davahu se pod turškom vladom češće trgovcem za pravljenje dužica u najam, koji bi samo najbolje i najkalavije dubove baš na ruglo svakoj šumarskoj gospodarskoj napremici prebiranjem povadili. Od cielokupne šumske površine u tom kotaru zauzimaju listače do 60%, a četinjače 40%, sa sledеćimi vrstmi: bukva, hrast, jela, omorika, a na malih površinah i lipa i kesten, i to u čistih sastojinah ili u smjesi; umetnute nalazimo: orah, javor, hrast, grab, brezu, dub i razne divjake. U udaljenijih od harajuće čovjeće ruke sačuvanih sastojinah pako nalazimo još i pojedina stabla u prekrasnih eksemplarima i vrlo riedkih dimenzijah.

Unovčivanje šumskih proizvoda ne bi se moglo tuj potrajinim dohodkom smatrati, kad bi još i nadalje žitelji prije iztaknute služnosti uživali, naime pravo, da badava gradjevno

kao i gorivno drvo ne samo za vlastitu porabu, već i za prodaju u obližnjih gradovih uzimati mogu ter dok god ovdašnje šume ostanu po vanjsku trgovinu sbog pomanjkanja valjanih transportnih sredstva nepristupne.

Dalnja težka zadaća mjerodavnih krugova bila bi pomoću zakona izkorjeniti iz naroda ono ubiedjenje, koje mu je rek bi već u krv prešlo, naime: „Šuma je slobodan posjed i zaprieka gospodarsko-šumarskoj kulturi“. Za izvažanje gradjevnog drva, sindre, kolarskog i inog obrtnog drva u gradove, koji ne imaju šuma, valjalo bi pako ustanoviti neku kupovnu cijenu. Zadaća ta čini tim nesnosnjim položaj ovdašnjih šumarskih činovnika, što im se mogu i pri najsvjestnijem izvršivanju službe raznolike zapriče stavljati. Dosada sačinjava bez servitutnog prava izvažano gradjevno i obrtno drvo glavni dohodak ovdašnjih šuma, kojim se malo ne svi upravni kao i troškovi za čuvanje šuma pokrivaju.

U okolišu i području Save i tamošnjih šumarijah običajna je veleprodaja šuma, koji će se način unovčenja sad po dogradjenju željezničke pruge Sisak-Dobrlin moći takodjer i na kotate Priedor i Bihač protegnuti.

Uživanje šiske, koje bijaše za turske vlade pod monopolom, daje danas prilično velik dohodak. Njemu se priključuje još i prihod ribarenja.

Kamenolomi i dobivanje šljunka, koje su vrsti prihoda bezuvjetno regalno pravo države, biti će u buduće neprocjenljivo prihodno vrelo zemlje.

Medju dohodke manje vrednosti mogli bismo brojiti uživanje ruja i često neućerive šumske odštete*.

Lov je ovdje tako rekuć bezvriedan, pa će usled slobodnog uživanja lova i za budućih godina još bezvrednim šumskim paužitkom ostati.

Kod ustanovljenja cienika služio je onaj kr. šumarskog ureda u Novoj-Gradiski za temelj, a uzeto je pri tom obzir i na sve ovdje obstojeće okolnosti, koje na cijenu drva uplivaju. Za yele- kao i za malo-tržtvo izdane su po šumarskom odsjeku

* Šumske odštete odmjerene su po šumskom zakonu, i to: za jedno stablo, koje ima 1 arsin oboda, (2'02 bečke stope) ima se platiti 5 besluka (1.60 fl.); za stablo u obodu od 1—2 aršina plaća se 8 besluka i t. d. kao odšteta. Za hrastova stabla ima se kazna podvostručiti.

vlade posebne naredbe, a svako pojedino upraviteljstvo dobilo je već i potrebite tiskanice. Tvarno zaračunavanje je šumarskim upraviteljem, a pobiranje novca poreznim uredom povjereno. Da se prodaja u malom pospješi i podigne, ovlaštena su šumarska upraviteljstva sa 50 for., a šumarski uredi kod slobodne konkurenциje sa 200 for., a kod javne dražbe do 500 for. prodaje sklapati. Veće se prodaje ipak smiju sklapati samo uz privolu zemaljskog financijalnog ravnateljstva, odnosno zajedničkog ministarstva. Pravo prodavanja drva po pučanstvu s jedne strane, a nevješte i skupe radne sile s druge strane zapriekom su, da se ni pokusa radi ovakovo unovčenje uvesti ne može. No ipak moglo bi se gorivo drvo u vlastitoj režiji izradjivati i prodavati, jer bi to jedino sredstvo bilo, kojim bi se možda to pravo pučanstva stegnuti moglo, te tim trgovina sa gorivom prisvojiti, samo bi prodajna ciena iz početka morala biti jednakost dostašnoj vrednosti drva.

Nadalje bi razdieljenje upravnih kotara i čuvarija moralo naravi odgovarati, koja bi se činjenica mogla bar privremeno samo pomoći vojnih pregledovida ustanoviti, pošto nisu ostali uplivajući odnošaji još poznati.

Pomanjkanje poznавања specijalnih odноšaja s financijalnog gledišta, kao što i to da mreža glavnih cesta još nije gotova, uzroci su, da obzirom na prometila zemlje ne imamo ništa osobita iztaknuti.

Šumarsko-uredovni kotar banjalučki prosiecaju tri vode: Sana sa Unom, Vrbas i Bosna, koje ne samo da za splavljanje služe, nego su također i brodive, a u savezu su i sa Savom, po kojoj mogu već i parobrodi ploviti. Osim ovih ima još i manjih, vodom bogatih potoka. Glavno stovarište za bosanske šumarske proekte jest ušće Kupe kod Siska, od kuda se proizvodi u Trst i na Rieku, a odavle dalje na opredieljeno im mjesto u Francezku i t. d. izvažaju. Druga koristonosna tržišta za drvo četinjača mogla bi biti sva uz Dunav sve do crnoga mora ležeća oveća mjesta, te bi prodaja bosanskog drveća mogla nadkrititi štajersku, koja ovdje priličnu konkurenčiju pravi, pak bi tim moglo bosansko drvo posred sve lošosti radnih sila možda ipak dostatnu cenu postići.

Od šumarske industrije ima ovdje nekoliko primitivno uredjenih pilana za pilenje dasaka, koje međutim malo izra-

dživaju, namirujuć većim dielom samo lokalne potrebe. Cigani, koji tuj nisu stabilni, bave se pravljenjem korita, kaca, koljevka, varjača (kuhača), dječjih igračka i t. d.

Kod prodaje drva služilo je dosada kubično proračunavanje oborenih stabala na jedre metre, koji je postupak bio pri veletržtvu običajan. Podredjeno osoblje, koje je većinom neuko, nije medjutim doraslo za taj način proračunavanja sadržine, pak se zato morasmo ograničiti na prodaju stojećih stabala. Domaće žiteljstvo ne pokazuje volje za šumarski rad, pak se zato i tu moraju Krajnici u šumah zabavljati radom.

Toli ovdašnji hrišćani kao i muhamedanci mogu se samo upotriebiti za izvažanje drva. Kod toga posla rabe taljige (kola sa jednim konjem) ili pako natovare tovar na konja, — trud, za koga si u ostalom dobro platiti dadu. — Jednom riečju radne su sile skupe, a porazmjerno i nevaljale. Domaća je tegleća marha jedino sredstvo za prevažanje šumarskih proizvoda, ter se baš morati i diviti uztrajnosti i sjegurnosti, kojom po ovdašnjih vratolomnih putevih i stazah trh svoj diljem zemlje raznaša.

Iz Istre.

Od **Milana Crnkovića**, kotar. šumara u Kastvu.

Ob opustošenju naših nekad toli divnih krajeva hrvatskih, protežućih se duž obala jadranskoga mora, ne trebamo tu goroviti, kad su već mnogi prije nas koju žalostnu o tom rekli. Mnjenja su u tom razna, al najviše je njih, koji Mljetiče kao jedine i glavne krivce obilježuju. Jeli jim čine krivo ili ne, nije nam ovdje pretresati, nu ipak naše je skromno mnenje da se na ove svaljuje odveć nepomišljeno ta potvora. Sudimo li triezno, koji će od nas kriviti vojnika radi ubojstva, jer strijela ljudi — tako valja da bude. —

Nije se ni poslje Mljetiča o boljem mislilo, dapače i sami smo još živi svjedoci, da mnoge nije mogao taj crni posljedak mljetičkih učina ni do danas opametiti, da niti ne promišljaju, što će istom biti, kad se sva ta nedjela sjedine sa nečini prijašnjih vjekova — kad bude čitava zapadna Hrvatska jedna goliet, grdnici kraš! Dá, al na to ljudi bez srea i duše ne misle.

Neću dakle da pišem žalostnu poviest hrvatskoga kraša; ne ima — jer ga ne smije biti — hrvatskoga šumara, komu nije poznata, a meni i ono malo mojih drugova, kojim nam sudbina dosudi dane sprovadjeti ondje, kud je nekad biesni mljetački lav šapom svojom pritiskivao, kud orao i danas željezni nokti kljuje u utrobu bolna iznemogla trupla — —

Golotinju ovu zaodjeti, da nam ne strsi grdna hrid poput utvore noćne, da nam ne krvari duše naše, već da ju prekrijemo svježim životom mladenačke kriepčine, budi nam svakomu napose i svim skupa sveta, dā najsvetija po bogu dužnost. Tko hrvatski čutiti umije i komu je mio narod slavne prošlosti, neka ne žali žrtvovati koji čas svjetske udobnosti ovomu okolišju, nalazećemu se u borbi za ljudski obstanak.

Mnogo se već recepta propisalo za našumljenje svega kolika hrvatskoga kraša, medju tim i tako smješnih od još smješnijih naivnika, koji su možda u noći željeznicom od Rieke na Trst proputovali ili parobrodom preplovili do Dubrovnika, ne rečem li do Bakra, kao i od takovih, koji nam prodiču o posumljivanju kraša sa kakova zemljovida. — Živiti treba u tih krajevih, pa uz dobru volju i zauzeti rad sud mu je samo kompetentan, a mi mu takova i priznajmo, ma se on baš i hrvatski ne krstio.

Herman vitez Guttenberg, c. kr. šumski savjetnik u Trstu, napisao je god. 1872. izdao djelo „Gojenje šuma osobitim obzirom na Dalmaciju i Istru“. Ovo djelo preveo je na hrvatski jezik K. Jović, tadanji učitelj gimnazija u Zadru. Prevod nije baš najsretniji. Šumarsko-tehnički izrazi su loši i presni kao i u autora, kojih se je držao, jer Šulek nije šumar, a u gosp. Vatroslava Račkoga viditi je onu pogriesku, koju mal ne nalazimo kod svih naših pisaca, da ne umiju ili se neće da približe duhu naroda, nego se gube u onih nesimpatičnih i nena-ravnih kovarijah tudjinštine. Nu ipak se kraj svega toga može svaki šumar u tom djelu snaći, a nam na krašu dobro služit, nu dvojim, da bi ovršilo svoj plemeniti mandat ondje, kamo je upućeno, t. j. u posjednika i kod puka, jer za puk u jednu knjigu od 136 strana čitavu znanost, obsežnu kao je ona šumarska, strpati, to je nemoguće, dapače posao je vele riskantan, da i pogibeljan! Nu ja mislim, i jur sam rekao, da je ta knjiga prije svega za strukovnjake pisana.

Odkako sam došao u ove krajeve, počeo sam se više zanimati kraškim pitanjem, koje je nam šumarom isto ono, što je europskim diplomatom iztočno pitanje. Već u prvom početku namjerio sam se na pomenutu knjigu. Proučio sam ju, a od onda se upoznah već donekle i sa ovdješnjimi obstojnostmi, i zato se odlučih ne kritizirati ju (jer tomu još nisam dorasao), već o njoj ove redke napisati:

Knjiga je razdieljena na četir poglavja. U tih poglavljih razpravlja štovani pisac ponajprije o šumah u obće, iztičeć dosta jasno one mjere, koje se imaju upotriebiti za veći razvoj šuma u prvom stepenu njihove dobe, te tumači medju ostalim i veliku važnost progalenja šuma, veleć: U gustih se neka šumah odstrane stabla manje vriednote na korist onih veće vriednote. uviek uzporedno najbitnjim faktorom svjetlu i životnoj hrani u tlu".

Nu da je gosp. Guttenberg video ono progalenje, koje se je obavilo posliednjih godina u kastavskih šumah pod nadzorom državnoga šumara, što bi rekao? — Složio bi se sa izjavom onog vrlog šumara, koji je rekao, videć to, da je to pravi i očiti vandalizam, — uvjeren sam, da bi, ako ne bi još i shodnijega izraza uporabio.

O čistoj sjeći ćemo tuj riedko moći govoriti, nju bo, do li u nekih blagoslovjenijih predjelih, bježati moramo, ne ćemo li još crnijega kraša, i zato nam je pristati na preborni sjek, ma se vikalo i pisalo o tom stogod i koliko mu drago, tako bo hoće naše obstojnosti.

Marvu izključiti iz šume!

Tako viču svi šumari, odaljeni krašu, a u ovom listu čitao sam u izviešcu jednoga putovanja dielom Istre: „Po bližnjih obćinskih zemljištih jošte je paša običajna i dok će ta postojati, tako dugo ne ima tamo izgleda za uspješno našumljenje“. Gospodin je taj nedvojbeno tim mislio ne pustiti blaga u šumu, čim je indirektno rekao, da treba blago poubijati, a tim i ljudi, ako ne baš ubiti, a ono bar prognati, a država da valjda onda sva zemljišta preuzme.

To je liepo, ma samo odveć idealno. I ja bi zato glasovao, da ne zaudara po knjigi, po teoriji. — Tako ne ćemo daleko, a niti onim drugim savjetom vladati, da posebnim zakonom pri-

sili narod na pošumljenje. Tko tako govori, ne pozna Istrana Hrvata. Za njega ne treba zakona, kojim da se dere, već zakona, kojim bi se mogao još živ izvući iz crnoga gliba siromaštva.

To je ono, što nam svim Hrvatom manjka, i bez česa se neće nikada oživotvoriti ona iskrena želja ovdješnjega pučanstva, da mu gole i sure krši budu bujne i zelene. Siromaštvo je majka indolencije, i kad ono još gnjeteteš, izleže se demoralizacija, kojoj medjutim opet ne smijemo uvek podati žig griešnički. Ona može još uvek moralna biti, i to plemenito moralna, jer je samo uztuk protivničkoj korupciji. Takav primjer gledamo i u ovom času u južnih hrvatskih stranah.

Naravno je pomladjivanje šuma u uzkih granicah napram mnogostranomu umjetnomu našumljivanju. Od izvedbenih vrsti ovoga posljednjega načina pako pokazalo se je dosada, da je sadnja sigurnija od sijanja. Te se dakle treba i držati.

Istru i Dalmaciju dielimo prema flori u tri pojasa (regioni):

1. primorski, proteže se uzduž morskih obala,
2. srednji, ulazi u nutrašnjost Istre i Dalmacije do visokih brijeova i

3. planinski, koji zasiže, dok je traga bilju, u najviše gore Učku, Velebit, Dinaru i planine dubrovničke i kotorske.

Za prvi i drugi pojas dosudjena je kao najprikladnija vrst drveća pajasen (*Ailanthus glandulosa*) i bagrem (*Robinia pseudoacacia*), koje osim mnogih drugih prednosti protežiramo i stoga najbitnijega razloga, što osobito brzo rastu. U trećem pojasu uspievaju konifere.

Kod drugoga pojasa opažam, da ovakov, kakav je karakteriziran, ne može sam o sebi stvarati pravoga medija međ primorskim i planinskim pojasom. Tuj je praznina, koju bi valjalo izpuniti trećim pojasom, odnosno srednji pojas trebalo bi razdvojiti kod stanovite medje u visokih brijeovih u doljni blažji i gornji ostriji, premda je vegetacija bilinstva u njih neznatna, ali se ipak opaža na njihovih skrajnicih. Prema tomu mojemu, ma i nekompetentnomu sudu imali bi dakle ovdje u zbilji četiri klimatička pojasa razlikovati.

Za gojenje budućih šuma preporuča se:

1. Drveće domaće ili koje se jur u Istri i Dalmaciji udomaćilo i to za visoku šumu: hrast maljav (*Qu. pubescens*), crnika (*Qu. ilex*), plutak (*Qu. suber*), jasen visoki i zimar (*Fraxinus*

excelsior i Fr. ornus), morski bor i crni bor (*Pinus halepensis* i *P. austriaca*), pinjol (*Pinus pinea*), jela i omorika (*Abies pectinata* i *Ab. excelsa*), makljen (*Platanus orientalis*), kesten (*Castanea vesca*), orah (*Juglans regia*), koprivić (*Celtis australis*) i briest (*Ulmus suberosa*).

Za nizku šumu: hrast cer (*Quercus cerris*), jasen (*Fraxinus ornus*), javorika ili lovor (*Laurus nobilis*), pajasen (*Ailanthus glandulosa*), bagrem (*Robinia pseudoacacia*), ruj (*Rhus cotinus*), smrdeljika (*Pistacia terebinthus*), metljika (*Tamarix mediterranea*), ljeska (*Coryllus avellana* ili *rubra*) i crna jalša (*Alnus glutinosa*).

2. Ne još domaćih vrsti drveća: ariš (*Laryx europea*) za briegoviti ili planinski i onaj srednji ostri pojas, a lipa (*Tilia parvifolia* i *grandifolia*) za srednji blažji pojas.

3. Čestostrano drveće: *Pinus abies Nordmaniana*, *Pinus strobus*, *Pinus lambertiana*, *Cryptomeria japonica*, *Cupressus Lawsoniana* (sva za gradnju i za jarbole brodova), *Carya alba* (za kolarski obrt), *Taxodium distichum*, *Juniperus virginiana*, *Populus monilifera*, *Quercus alba* (najbolje drvo za gradjenje brodova u Ameriki).

Za izbjegći mnogim prirodnim opasnostima, osobito onim kukaca, mislim, da bi izdašne pomoći bilo naći u mješanju vrsti drveća, i to ne samo istoga roda, već dapače i raznorodnoga bilja; evo i recepta za mješanje: za planinski pojas: Bukva, crni bor, jela i omorika, crni bor, ariš i jedna od vrsta listača, koja spada istom pojasu. Za srednji pojas: brast, kesten, orah, briest, koprivić i lipa.

Za primorski pojas: hrast, plntak, crnika, pinjol, pajasen, bagrem, makljen i morski bor; a za sitnu šumu: cer, jasen, zimar i koprivić.

Do koga dosegla pako siže tuda šumsko proizvodjanje, o tom moći će si čitalac već iz gornjih navoda donekle i sam stvoriti sliku, nu ja ču mu ju u kratko još i izrazitije označiti.

Medju glavnimi proizvodi za gradjenje brodova je lužnjak (*Qu. pedunculata*) i gorski hrast, prem u Dalmaciji grade manje ladje (trabakule) i iz borova drva.

Bordunala i piljenica se slabo proizvadja, a sto vidimo takovih produkta po naših tržištih, sve je doveženo iz susjedskih hrvatskih šuma. Za takove proizvode ne imamo kultura do li

onih, koje mogu za sada samo podupirati domaće obrti, te tokarstvo, kolarstvo i stolarstvo obskrbljivati. Tim obrtnim potrebam bo odgovara bar približno dostačno domaći materijal, a nadopunjuje ga samo ovaj doveženi iz susjednih hrvatskih krajeva.

Pilana (mulini a sega) u ovih krajevih ne ima, što je sasma naravno.

Današnji je dan najvišja unovčivost, najveća trošnja i prema tomu svakako konsekventno i najveća tražnja iz šuma četinjača. Količina ovih uz ine druge prikladnosti povisuje industriju, nastajuću samim držanjem pilana.

Šuma četinjača u ovih krajevih — ko što jur napomenuh — ne ima, a zato ne ima ni pilana; k tomu niti je takovih potoka, u kojih bi bilo snage tjerati takove pilane.

U bukovih sastojinah izdjelavaju se vratila, nu najviše proizvadja se ipak goriya drva; pali se i ugljen, gorivo se troši na paljenje vapnenica, a gdje ne ima izvoznih puteva, tuj produciraju — u inih hrvatskih šumah odavna zaboravljenu — pepeljiku (potassa).

Od nuzgrednih proizvoda, što se dobivaju iz ovdašnjih šuma, napominjemo koru, za koju znamo, da služi u strojbarstvu, za proizvadjanje čepova (hrast plutak), i u ribarstvu za podržavanje mreža nad vodom.

Neke vrsti kora služe i u ljekarstvu.

Iz lika prave Istranci hasure, gužve i konope za jedrila; lišće rabe friško za krmu marhe, za vadjenje triesla u strojbariji, bojadisanje i t. d. Cvjet nekih ovdašnjih vrsti šumskoga drveća služi u raznih proizvodnjah, osobito onih mirisavih. Veću važnost po trgovinu sa šumskimi proizvodi imade raznoliko sjemenje šumskog drveća, jer služi osim za dalnju kulturu gdjekoje još i za prehranu siromašnoga pučanstva, drngo za marhu, za proizvadjanje rakije i octa, ljepila i škroba, i u ljekarnah. Mezgra, koje je sirovi proizvod smola (resina), rabi se u industriji kod kalafatanja brodova, za pravljenje pečatnog voska i t. d.; isto tako dobiva se iz nje terpentinsko ulje i žesta terpentinova i t. d. Što se tiče ovdje uobičajenih načina transportiranja šumskih proizvoda iz šume do obale i inih tržišta, ne imamo nista osobita iztaknuti, van da je najobičajniji način onaj na kolih.

Završujući za danas te svoje crtice iz ovih hrvatskih krajeva želim, da nam budu kao što nekad i opet doskora istarski i dalmatinski oni bajni gajevi krasili krš, pa da kao što jest Istran i Dalmatin moralno bogat, da mu i dom sjao blagoslovom i prirodnim bogatstvom!

I z k a z

kada je godine 1882. u okolici grada Zagreba i Maksimira počimalo cvjetati šumsko drveće i grmlje. — Bilježeno po Josipu Ettingeru, kr. kotar. šumar. nadzorniku.

V r s t i .	Dan i mjesec cvatnje
Klen — <i>Acer campestre</i>	10. travnja
Javor mlieč — <i>Acer platanoides</i>	18. travnja
Javor bieli — <i>Acer pseudoplatanus</i>	30. ožujka
Žestika — <i>Acer tartarium</i>	12. travnja
Javor pajavac — <i>Acer negundo</i>	25. ožujka
Kesten divlji — <i>Aesculus Hippocastanum</i>	4. travnja
Jalša ili joha crna — <i>Alnus glutinosa</i>	28. veljače
Jalša biela — <i>Alnus incana</i>	25. veljače
Badem — <i>Amygdalus communis</i>	10. ožujka
Breza — <i>Betula alba</i>	12. ožujka
Žutika — <i>Berberis vulgaris</i>	16. travnja
Grab — <i>Carpinus betulus</i>	12. travnja
Kesten pitomi — <i>Castanea vesca</i>	28. svibnja
Koprivić — <i>Celtis australis</i>	12. travnja
Pucalina — <i>Colutea arborescens</i>	14. travnja
Svibovina — <i>Cornus sanguinea</i>	8. svibnja
Dren — <i>Cornus mascula</i>	26. veljače
Ljeska — <i>Corilus avelana</i>	20. veljače
Gunja japanska — <i>Cydonia japonica</i>	19. ožujka
Gunja — <i>Cydonia vulgaris</i>	20. travnja
Zanoviet obični — <i>Cytisus laburnum</i>	15. travnja
Likovac — <i>Daphne mezereum</i>	18. veljače
Kurkovina biela ili mašljikovina — <i>Eponimus europ.</i>	18. travnja

V r s t i	Dan i mjesec cvatnje
Kurkovina crna — <i>Evonimus verucosus</i>	24. travnja
Kurkovina širolista — <i>Evonimus latifolius</i>	20. travnja
Bukva rana — <i>Fagus sylvatica</i>	10. travnja
Bukva pozdna —	22. travnja
Jasen bieli — <i>Fraxinus excelsior</i>	10. travnja
Jasen crni -- <i>Fraxinus ornus</i>	16. travnja
Pajjasen — <i>Ailanthus glandulosa</i>	2. lipnja
Žuti trn — <i>Hippophae rhamnoides</i>	8. travnja
Orah — <i>Juglans regia</i>	12. travnja
Smreka ili borovica — <i>Juniperus communis</i>	20. ožujka
Kalina — <i>Ligustrum vulgare</i>	12. svibnja
Kozilac obični — <i>Lonicera xylosteum</i>	10. travnja
Glog bieli — <i>Mespilus monogynia</i>	20. travnja
Glogovac — <i>Mespilus oxyocantha</i>	15. travnja
Mušmula — <i>Mespilus germanica</i>	16. travnja
Dud bieli — <i>Morus alba</i>	20. travnja
Dud crni — <i>Morus nigra</i>	24. travnja
Jela — <i>Pinus pectinata</i>	14. travnja
Bor crni — <i>Pinus austriaca</i>	10. svibnja
Bor bieli — <i>Pinus sylvestris</i>	25. travnja
Omorika (smreka) — <i>Pinus picea</i>	10. travnja
Ariš — <i>Pinus larix</i>	20. ožujka
Borovac — <i>Pinus strobus</i>	24. travnja
Klekovina — <i>Pinus viridis</i>	2. svibnja
Platana — <i>Platanus orientalis</i>	20. travnja
Topola biela — <i>Populus alba</i>	24. veljače
Jablan — <i>Populus dilatata</i>	10. ožujka
Topola jagnjed — <i>Populus nigra</i>	24. veljače
Jasika — <i>Populus tremula</i>	24. veljače
Topola siva — <i>Populus canescens</i>	26. veljače
Divlja trešnja — <i>Prunus avium</i>	14. ožujka
Višnja — <i>Prunus cerasus</i>	16. ožujka
Šljiva crnica -- <i>Prunus domestica</i>	22. ožujka
Sremza — <i>Prunus padus</i>	12. ožujka

V r s t i.	Dan i mjesec cvatnje
Trnjina — <i>Prunus spinosa</i>	14. ožujka
Mukinja — <i>Pyrus aria</i>	16. travnja
Divlja kruška — <i>Pyrus communis</i>	20. ožujka
Divlja jabuka — <i>Pyrus malus</i>	22. ožujka
Brekinja — <i>Pyrus terminalis</i>	20. travnja
Hrast lužnjak rani — <i>Quercus pedunculata</i>	12. travnja
Hrast lužnjak pozni — <i>Quercus pedunculata lac.</i>	14. svibnja
Hrast kitnjak rani — <i>Quer. sessiliflora</i> var. <i>ovalifolia</i>	28. ožujka
Hrast kitnjak pozni — <i>Quer. sessilif. forma serotina</i>	22. travnja
Cer rani — <i>Quercus austriaca</i>	16. travnja
Cer pozni — <i>Quercus ceris</i>	26. travnja
Hrast medunac obični — <i>Quercus pubescens</i> ...	5. travnja
Pasjakovina biela — <i>Rhamnus catharticus</i>	8. svibnja
Trušljikovina — <i>Rhamnus frangula</i>	12. svibnja
Ruj obični — <i>Rhus cotinus</i>	14. svibnja
Ruj kiseli — <i>Rhus thyphinum</i>	5. lipnja
Grozdić — <i>Ribes rubrum</i>	24. ožujka
Ogrozd — <i>Ribes grossularia</i>	18. ožujka
Bagrem obični — <i>Robinia pseudoacacia</i>	2. svibnja
Bagrem čekinjasti — <i>Robinia carnea</i>	4. svibnja
Vrba biela — <i>Salix alba</i>	2. travnja
Bjeloiva — <i>Salix caprea</i>	26. veljače
Prava iva — <i>Salix cinerea</i>	12. travnja
Paiva — <i>Salix aurita</i>	10. ožujka
Vrba cvjetnjača — <i>Salix acuminata</i>	16. ožujka
Vrba krhka — <i>Salix fragilis</i>	24. ožujka
Bekva, vezovina — <i>Salix viminalis</i>	10. ožujka
Žukva — <i>Salix helix</i>	16. ožujka
Vrba žuta — <i>Salix vitelina</i>	10. travnja
Vrba rakita — <i>Salix purpurea</i>	20. ožujka
Zova ili bazga crna — <i>Sambucus nigra</i>	2. svibnja
Zova crvena ili divlja zovika — <i>Sambucus racemosa</i>	8. travnja
Jorgovan — <i>Syringa vulgaris</i>	25. ožujka
Jarebika — <i>Sorbus aucuparia</i>,	20. travnja

V r s t i	Dan i mjesec cvatnje
Oskoruša — <i>Sorbus domestica</i>	18. travnja
Klokočika — <i>Staphylea pinata</i>	15. travnja
Tisa — <i>Taxus baccata</i>	24. ožujka
Smrekusa — <i>Tuja orientalis</i>	8. travnja
Lipa rana širolista — <i>Tilia grandifolia</i>	2. lipnja
Lipa pozna ili malolistna — <i>Tilia parvifolia</i> ...	9. lipnja
Lipa biela — <i>Tilia argentea</i>	5. lipnja
Lipa obična ili šumska — <i>Tilia europea</i>	30. svibnja
Briest crveni, vezovina — <i>Ulmus campestris</i> ...	12. ožujka
Briest bieli — <i>Ulmus effusa</i>	14. ožujka
Briest jagnjed — <i>Ulmus suberosa</i>	14. ožujka
Hudika crljena — <i>Viburnum opulus</i>	14. travnja
Hudika crna ili šibikovina — <i>Viburnum lantana</i>	24. ožujka
Divlja ruža (šipkovina) — <i>Rosa canina</i>	8. svibnja

Različite viesti.

Glavna skupština šumarskoga družtva za g. 1882. u Zagrebu, od 13. do 16. kolovoza. Dnevni red, odnosno program ovogodišnje glavne skupštine hrvatskoga šumarskoga družtva ustanovljen je po upravljućem odboru kako sliedi:

Dne 13. kolovoza. Dolazak članova i učestnika u Zagreb. Prijave nadošljaka kod odbora u družtvenih prostorijah, marovska ulica br. 28. I. kat. Na večer družtveni komers.

Dne 14. kolovoza. U 8 sati sastanak svih članova na glavnu skupštinu uz sljedeći dnevni red:

1. Pozdrav članova po predsjedničtvu družtva.

2. Čitanje izvještaja upravljujućeg odbora o djelovanju družtva u minuloj godini. Izviešća uredništva i blagajničkoga stanja.

3. Sastavljanje proračuna za god. 1882/83.

4. Izbor šestorice članova upravljujućega odbora mjesto one gospode članova istog odbora, kojim je trogodište jur minulog.

5. Izbor družtvenog tajnika i izbor družtvenog urednika šumarskog lista.*)

6. Promjena nekih §§. družtvenih pravila po predlogu odbora.

*) Pošto je dosadanji tajnik izjavio, da mu je nemoguće tajništvo dulje pridržati, zaključio je upravljujući odbor glavnoj skupštini predložiti promjenu §§. 15. i 16. družtvenih pravila, tako da bi shodnom promjenom bar uredništvo još i nadalje ostalo u istih rukuh.

7. Ustanovljenje mjesa sastanka dojduće glavne skupštine, predmeta razprava strukovnih, odnosno izbor g. izvjestitelja.

8. Izvještaji pojedine gospode članova o vanrednih pojavih i drugih možebitnih znamenitijih dogodajih u njihovih područjih.

9. Razni predlozi (koji se bar 8 dana prije glavne skupštine upravljujućemu odboru prijaviti imaju) i odgoda sjednice do 16. kolovoza.

U tri sata po podne veliki zajednički objed.

Dne 15. kolovoza. Izlet društva u gradske šume na „Sljemenu“.

Dne 16. kolovoza. Nastavak glavne skupštine u 8 sati jutrom.
Dnevni red: 1. Razprava „Osnove novog šumskog zakona“ u smislu odpisa Visoke kr. zemaljske vlade od 26. listopada 1871. br. ^{10.495} ₂₀₀₃. i 2. Zaključak ovogodišnje glavne skupštine.

Pod večer zabava na streljani i oprostni komers.

Kako se je već i do sada prijavilo više gospode članova, da će bezuvjetno skupštini prisustvovati, to se upravljujući odbor nada, da će i ostala gospoda članovi čim prije svoj dolazak objaviti, da uzmogne prema tomu izhoditi i razne polakšice na željeznicah, parobrodih i t. d.

Sjednica upravljujućega odbora. Upravljujući odbor šumarskog društva držao je dne 27. svibnja sjednicu. Na dnevnom redu bijahu osim rješenja tekućih poslova i konačno uglavljenje dnevnoga reda ovogodišnje glavne skupštine te izbor odbora za priredbu iste. U odbor budu izabrana gg. M. Vrbanić, A. Zoretić, V. Körösköny i R. Fischbach. — Pošto je nadalje dosadanji tajnik i urednik družvenog časopisa izjavio, da je u interesu stvari i obzirom na družtvene odnose noga prinukan zahvaliti se na časti družvenog tajnika, odnosno i urednika (dok su te dve časti prema družtvenim pravilom nerazdružive), — to je odbor zaključio ovogodišnjoj glavnoj skupštini predložiti shodnu promjenu družtvenih pravila tako, da bi odsele imao u obče jedan član upravljujućeg odbora uredjivati „Šumarski list“, bio on tajnik društva podjedno ili ne — te onda prema tomu dosadanju urednika lista umoliti, da i nadalje kao član upravljujućeg odbora pridrži uredništvo „Šumarskoga lista“, dočim bi do glavne skupštine bilo izabrati novoga družtenoga tajnika za ostalo družtveno poslovanje. U interesu stvari sastavio bi se nadalje medju upravljujućim odborom i urednikom lista posebni ugovor obzirom na izdavanje lista, sadržaj, dopitanje nagrada itd., a novi tajnik dobivao bi posebnu nagradu po prilici u iznosu od 150 for., koja bi se svota uzela mjesto dosadanje nagrade za „poslovodju“, koje bi se mjesto dokinulo.

† **Dr. Emanuel vitez Purkyně.** Dne 23. svibnja t. g. umro je u Bieloj u Moravskoj naglo smrću poznati pisac i profesor na tamošnjoj šumarskoj školi, g. dr. E. vitez Purkyně, sin slavnoga učenjaka pokojnoga dra. Ivana Purkyně. Pisao je mnogo članaka u „Životu“, a napisao je i zoologičku razpravu u Wiedemannovom „Archiv für Zoologie“, zatim više članaka po raznih družtvenih časopisih, imenito i u „Oesterreichische Monatsschrift für Forstwesen“. Svomu narodu koristio je mnogo, a njegovo učeno djelovanje bilo je poznato i izvan medja njegove domovine, koja

gubi u njem pravoga rodoljuba, a šumarski zavod u Bieloj jednoga od svojih najboljih profesora. Slava mu!

† **Dr. Josip Schlosser vitez Klekovski.** Dne 27. travnja t. g. u $7\frac{1}{4}$ sati u jutro unro je u Zagrebu nakon kratke i težke bolesti u 75 godini života Josip Schlosser vitez Klekovski, doktor svega lječništva, kr. odsječni savjetnik, pravi član i predstojnik matematičko-prirodoslovnoga razreda hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i inih društva itd., poznati botanik i entomolog. Za 46 godina svojega uzornoga službovanja u drugoj mu domovini Hrvatskoj obišao je cijelu zemlju, te ne imaš brda niti doline, ne imaš gore niti ravnine, kamo bistro oko vrlog tog učenjaka ne bi bilo doprlo te po koju dragocjenu tajnu prirode odkrilo.

Plod njegovih izraživanja, njegova duboko proučena rada, oglašen je u mnogih znanstvenih razprayah, monografijah i obsežnih djelih. Schlosserovo ime poznato je učenomu svetu daleko preko međa hrvatske mu domovine, daleko preko granica prostrane monarhije; njegovo je ime europskoga glasa, a dokaz tomu je toliko učenih društva i zavoda, koji su si za čest smatrali brojiti ga među svoje članove. Njegova djela „Flora croatica“ (koju je u zajednici sa poznatim učenjakom i botanikom Ljudevitom Vukotinovićem izdao) i „Fauna kornjaša“ poznata su i našim šumarom. I hrvatsko šumarsko društvo uvažujući zasluge neumornog tog učenjaka položilo mu je na lies vrlo liep vienac (lovor sa bielom vrpcom).

Vriedno, da se spomene. Akoprem nas po minuloj vanredno blagoj zimi koncem ožujka na nekoliko dana iznenadio snieg, to je ipak već oko 20. travnja u okolini Ivanić-tvrđje nadjeno zrielih jagoda. Mraz međutim na mnogih mjestih naškodio je ranomu hrašću, tako da će i opeta mjestimice biti slabo žira. Po svih su se pako krajevih pojavile gusjenice i hrušti u velikoj mjeri. — Dne 14. lipnja pako u noći zapao je snieg na zagrebačkoj gori.

Uspjeh lova na krunskom dobru Gödöllő. Od 1. veljače 1881. do 31. siječnja 1882. ubito je prigodom obdržavanih lova 70 jačih i 30 slabijih jelena, 100 junica, 24 mlade, 52 komada teladi, 2 vepra, 14 srnaca, 875 zeceva, 1 zamorče, 481 fazan, 213 jarebica, 106 šljuka, 61 divja patka, 99 prepelica, 101 grlica, 39 komada razne divjači, 138 lisica, 2 jazavca, 1 divja mačka, 19 kuna, 104 lasica, 30 ježeva, 83 psa, 78 mačaka, 2 orla, 68 jastrebova, 111 kokošara, 76 sova, 709 vrana i svraka, — ukupno 3700 komada. Od tih ubilo je Njegovo Veličanstvo kralj: 24 jelena, 20 junica, 3 mlade, 4 telca, 1 srnca, 12 zeceva, 30 fazana, 2 šljuke i 1 lisicu.

Poučno putovanje na dalmatinski kras. Slušatelji šumarstva na kr. šumarskom učilištu u Križevcima poduzeše dne 14. do 28. svibnja t. g. pod vodstvom g. profesora Dragutina Hlawe preko Rieke, Senja, Zadra, Spljeta i Dubrovnika poučno putovanje za upoznati se s tamošnjom florom i kultivacijom kraških goljeti po tih hrvatskih stranah.

Šumarstvo križevačke podžupanije. Iz izvještaja za g. 1881., koje je Visokoj vladi podnijela kr. podžupanija križevačka, vadimo slijedeće šumarstva se tičuće stavke. Šumarske štete u občinah bivše krajine ove podžupanije ostalo je od g. 1880. nerazpravljenih slučajeva 269, a god.

1881. primadošlo ih još 1792. ukupno dakle prijavljena su g. 1881. do 2061 slučaj. Razpravljeno bje g. 1881. ukupno 1851 slučaj, preostalo dakle 210. Utjerano je šumske odštete i odpadajućeg troška: na korist imovne obćine križevačke 1948 for. 42 novč., na korist državnog erara pako 181 for. 8 novč., ukupno dakle 2129 for. 50 nov. Najveći dio ovih odšteta pokupljeno je po izvjestitelju kod razprava, zatim nešto po obćini Sv. Ivan, manje po obćini vojakovačkoj, a najmanje po obćini far-križevačkoj. Šumske štete po obćinah ove podžupanije u starom provincijalu pako uzeto je mjeseca travnja i svibnja u razpravu 417, te su neke presude ovršene, dočim su druge u prizivnom stanju, kasnije se pako nije moglo raditi u tom predmetu radi mienjanja izvjestitelja. Lovnih karta izdano je po 12 for. 2 komada, po 6 for. 8, po 3 for. 7, po 2 for. 4 komada, po 1 for. 3 komada. Za nabavu baruta izdane su god. 1881. ukupno 53 dozvole. Žalimo, da nam ovakove izvještaje ne šalju i ostali izvjestitelji i družveni delegati.

Bostrychus curvidens u gornjoj krajini. Javlja nam na kratko prijatelj iz otočkog okružja, da se je ove godine po šumah otočke imovne obćine Bostrychus curvidens pojavio u tolikom množtvu, da tamošnjim šumam crnogorice velika pogibelj pohare prieti, tako da će se morat više hiljada hektara šume vanredno posjeći uz poznate mjere. Nadamo se, da će nam tko od tamošnje gospode drugova čim prije još i koju obsirniju o tom javiti.

Šumski prorok vremena. Čitamo u „Gospodaru“ (organu slavonskog gospodarskog društva, urednik g. Ilić), da se kao naravni tlakomjer može najuspješnije upotrijebiti vajmutov bor (*Pinus strobus*, borovac). Nadolazeće vrieme vrlo se lahko na tom boru upoznati dade, jer kad se one u posljednje dve godine izrasle grane bora mlijatovo i čisto uvelo po stablu spuste, to je siguran znak, da će naskoro kiša ili snieg padati; hoće li se pako vrieme popraviti i opet liepo postati, to se te grane opet osokoljeno u vis podignu i ostaju za cieleg liepog vremena u tom svom naravnom položaju.

Pletarstvo. Već smo opetovano puta u tom listu naglasili veliku važnost pletarstva u obće, a napose i korist, koja bi mogla i našemu narodu poteći s te obrtne grane, samo kad bi se umjelo narod uputiti, kako se trgovačko pletivo sgotavlja. Da je pletenje košara i drugih pletiva po Italiji, Francuzkoj i Njemačkoj danas već vele razvito, poznata je stvar, akoprem je n. p. u Njemačkoj taj kućni obrt tek pred kojih 40 godina uveden. Glavno sielo pletarstva u Njemačkoj je u Bavarskoj u mjestu Lichtenfels, gdje se danas tom radnjom prehranjuje do 25.000 ljudi. Pletež se pravi tuj iz vrbja, paomovog lišća, esparta, šaša, trstike, slame itd., a gotova se roba odavže rek bi čitavim svjetom.

Proračun ugarskih državnih šuma za god. 1882. Redoviti prihod izkazan bje sa 5,895.609 for., redoviti razvod sa 4,055.164 for. a. vr., po čem bi preostao čisti prihod od kojih 1,840.445 for. Prošle godine unišlo je za 99.717 for. više, nu to je samo prividno zato, što su neke šume prešle iz resorta financijalnog ministarstva u onaj ministarstva

obrta i trgovine, faktično pako izkazano je za ovu godinu za 87670 for. više nego lane.

Najveći dio tih dohodaka odpada na državne šume u Hrvatskoj i Slavoniji.

Uspjeh lova g. 1881. na imanjih kneza Schwarzenberga i grofa A. Forgača. Na imanjih kneza Schwarzenberga ubićeeno je god. 1881. ukupno 65.374 komada lovine, i to same plemenite divjači 319 komada, srnadi 1176 komada, divljih svinja 179 komada, zeceva 21194 komada, 2040 fazana, 2681 divlja patka, 333 komada lisica itd. Na imanjih Gaes i Kekko grofa Antuna Forgača pako ubito je god. 1881. ukupno 1333 komada raznovrstne divjači. —

Iz tvornice g. M. Radoševića u Fužinah. Šumarski muzej kr. šumarskog učilišta u Križevcima primio je nedavno toli krasno izradjeni okvir iz tvornice g. M. Radoševića, da ne možemo na ino van čestitati gospodinu podhvativniku na prekrasnom uspjehu radnje. Ipak bismo u interesu stvari željeli, da se kod okvira popravi naslon za staklo, jer dosada načinjeni (iz šešarica) ne može odgovarati svrsi, osobito kod većih okvira), kojoj je mani međutim lasno odmoći. Mi pako gospodu šumare, koji žele svoje stanove ukušno uređiti, npućujemo na dotičnu tvornicu.

Promjena referade. Javljaju nam s pouzdane strane, da je vis. kr. zemalj. vlada nakana kr. šumarsko i gospodarsko učilište u Križevcima, koje je dosada neposredno podčinjeno kr. vladnomu odjelu za unutarnje poslove, dodieliti kr. vladnomu odjelu za bogoslovje i nastavn. Izčekujući dahnje, bilježimo tu viest, kako ju primisimo.

Šumarstvo Dalmacije. U listu „Objavitelj dalmatinški“ br. 38. od 13. svibnja t. g. čitamo među ostalim i kratko izviešće o djelovanju vladini u šumskoj struci u Dalmaciji tečajem godine 1881. Novčanimi sredstvi podupirane su ukupno 23 obćine, i to za uzdržavanje od ukupno 7 nadlugaru i 184 lugara. U tu bi svrhu ukupno izdano 9507 for. 15 novč., što prema prijašnjim godinam svakako pokazuje napredak, budući je bilo potrošeno u iste svrhe:

godine 1877. za nadlugaru	70	lugara for.	3706.60
" 1878. " "	85	" "	3759.99
" 1879. " "	101	" "	5796.69
" 1880. " "	151	" "	8332.19.

Osim toga služila su g. 1881. kod raznih obćina još 2 nadlugaru, 61 lugar, koje uzdržavaju obćine same ili uz podporu zemaljskoga odbora.

Po tom je vršilo šumarsku službu kod obćina godine 1881. ukupno 9 nadlugaru i 248 lugara, dočim je prijašnjih godina bilo namješteno:

godine 1877. nadlugaru	70	lugara	
" 1878. " "	85	"	
" 1879. 2 "	101	"	
" 1880. 6 "	187	"	

Godine 1881. povećalo se je dakle šumarsko osoblje za 1 nadlugaru i 46 lugara, od kojih oni obćina: Raba, Zadra, Benkovca i Drniša nisu bili podupirani od vlade. Utjerano je u ime šumskih globa na korist pokrajinske poljodjelske zaklade 1881. god. 7758.75 for., dočim je u sedam prediudicih

godina utjerano: godine 1875. forinti 1030.48, godine 1876. forinti 1843.42, godine 1877. forinti 3677.58 $\frac{1}{2}$, godine 1878. forinti 3930.36 $\frac{1}{2}$, godine 1879. forinti 2417.89, godine 1880. forinti 2177.41.

Za nabavljanje šumskoga sjemenja i bilja, za izvadjanje, omotavanje i prevažanje istih potrošeno je god. 1881. iz državnih sredstva svota od 958 for. i 96 novč., a za izvadjanje uzgoja potrošeno je godine 1881. 3128 for. i 82 novč., za obće svrhe dakle ukupno 4087 for. i 78 novč. Nasuprot potrošeno je g. 1877. za sjemenje i bilje za vanjske uzgoje 1465.98 fr.

" 1878. "	" " " "	" 1561.98	"
" 1879. "	" " " "	" 3411.47	"
" 1880. "	" " " "	" 3314.51	"

Sjemenje upotrijebilo se je kao i drugih godina dielom za državne i obćinske razsadnike, zatim za primitivna sijališta lugara, a dielom razdalо se je obćinam i poljodjelskim družtvam za različite vanjske uzgoje.

Svi uzgoji bez iznimke izveli su se na obćinskih prostorih, i uzet je obzir osobito na one obćine, koje iz svojih vlastitih sredstva razmjerno doprinose k troškom. Može se reći, a to se imade smatrati dobrim znakom, da već sve podupirane obćine manje ili više doprinose k uzgojem, a to ili gotovim novcem ili pribavljanjem radnika bezplatno ili uz sniženu nadnici.

Obično su sudjelovali državni šumarski strukovnjaci kod uzgoja, dočim su jih obćinski poslovači neposredno izveli. Uspjeh uzgoja godine 1881. može se u obće povoljnim označiti, a onaj od zadnje jeseni ima se još čekati. Ovdje je nadalje opaziti, da će se radnjami u području bujice Cikole-Vrle u obsegu obćine drniške već ove jeseni započeti; isto tako vode se razprave i ob uredjenju drugih bujica u obćinah mučkoj, kninskoj i sinjskoj. Time koraknulo se je u Dalmaciji na novo i toli važno polje uredjenja bujica i pošumljenja i pobusenja njihovoga područja. Za uzdržavanje državnih razsadnika u Kninu, Sinju i Kotoru potrošena je svota od 1553.75 for. g. 1881.

Iz tih je razsadnika izvadjen za uzgoje i bezplatno izdavan obćinam veliki broj stabalaca, što je takodjer sledilo iz sijališta oko Korčule, Vrgorca, Drniša, Knina itd. Dalje bilo je naručeno iz državnih razsadnika u Istri velik broj šumskih biljka, i nabavilo se je lanjskog proljeća 2500 komada položnjica crnog jablana za uzgoje u močvarah, oko bujica, a i za istu se svrhu ove zime iznova naručilo 75000 takovih i presadiло u razsadnike, tako da za buduće radnje oko bujica bude već razpoloživog bilja.

Osim u tih većih državnih razsadnicih gojile su se šumske biljke sa strane podupiranih obćinskih lugara u primitivnih sijalištih u branjevinah, kako n. p. kod obćina Rab, Pag, Knin, Drniš, Trogir, Vrgorac, Makarska itd. Obćina benkovačka ustrojila je pripomoću vladinom, a obćina lukšićka pomoću zemaljskoga odbora prošaste godine svaka po jedan razsadnik.

Nastojanje političkih oblasti i uredovanje šumarskih strukovnjaka kod istih nije bezuspješno ostalo. Osobito se to pokazalo kod ustanovljivanja lugarskog osoblja, kod uzgoja, kod kaznenog i odštetnog postupanja, pri šumskih prekršajih, kod umanjivanja koza, kod uredjivanja šumske

službe i uprave, potaknuća razprava o uredjenju bujica i mjera šumsko-redarstvenog značaja u području istih, kod zabranjenja prikladnih šumskega mesta u smislu §§. 6. 7. 10. i 19. šumskog zakona, prigodom radnja o šumskom katastru, kod upravljanja ili poučenja šumsko-lugarskog občinskog osoblja, ograničenja sječe drva i paše na zakonito doba itd.

U obće može se kazati, da je Dalmacija u šumarskom pogledu i prošle g. 1881. napredovala, što se ne malim dielom može pripisati znatnim svotam ukupnih 15194:67 for., upotrebljenih od državnih i zemaljskih sredstva, što svakako dakle i u novčanom pogledu sačinjava napredak, buduće je g. 1880. u istu svrhu bilo uporabljeno samo 13188:97 for., g. 1879. pako 10.175 for. 37 novč.

Zemaljsko dobro Kutjevo se prodaje. Već lanjske godine spomenusmo u ovom listu, da je visoka vlada nakana zakladno dobro Kutjevo prodati, dapaće da je i neko englezko društvo svoju ponudu stavilo, — sada je pako visoka vlada pod brojem 5.160 razpisala oglas i za dražbu istoga dobra. Dobro Kutjevo obsiže polag gruntovnoga stanja 25.283 katastralne rali, od kojega kompleksa odpada: na kućista, dvorišta, vrtove 41 ral, oranice 2322, livade 466, vinograde 26, pašnjake 1619, na kostanjeve šume 86, na hrastove šume 20.719 rali. Na istom dobru je segregacija paša i šuma u celiokupnom kompleksu pravomoćno provedena. Ponude se imadu podnjeti kr. zemalj. vladnom odjelu za bogoslovje i nastavu do 10. srpnja 1882. 12 sati prije podne. Akoprem je procjena tamošnjih šuma već opetovanja puta obavljena, to je ipak u istu svrhu u najnovije doba odlputovao onamo g. kr. šumarski pranadzornik Anderka i i kr. šumar R. Fischbach. — Čudnovato je još i to, da je ogromno to dobro od tolike vrednosti do sada jedva i troškove uzdržavanja nosilo.

Njegova preuzvišenost ban na krašu. Dne 10. lipnja odlputovao Njegova preuzvišenost ban grof Pejačević na put u gornju krajinu. U Senju pridruži se Njegovoj preuzvišenosti i posebno šumarsko povjerenstvo, s kojim se je htjela Njegova preuzvišenost o dosadanju uspjehu radnja oko pošumljenja kraša i investicijske zaklade osvijedočiti. U šumarskom povjerenstvu bijahu takodjer i gospoda e. kr. ministerijalni savjetnik Ivan Salzer iz Beča i kr. šumarski nadzornik M. Urbanić.

Nadamo se, da će se tim na pitanje o pošumljenju kraša i opet nešto više obzira uzimati, ter od eksperimentiranja preći k činjenicama samim.

Pobjesnili ugriženi od kurjaka. U Bedeniku, občine severinske u podžupaniji belovarskoj, umrla su braća Filip i Mijo Mostovac od bjesnoće, pošto jih je dne 12. travnja biesan kurjak nagrizao. Osim toga pobjesnila i poginula su dva od istoga kurjaka nagrižena konja.

Projekt za zakon o šumama u Srbiji. Pod ovim naslovom donaša beogradski list „Težak“ noticu slijedećeg sadržaja: Uvidjajući, da je krajnje vreme, da se dosadašnja šumska uredba zameni zakonom, koji bi odgovarao kako sadašnjim potrebama naše zemlje, tako i suvremenom razviju nauke o šumarstvu, gospodin ministar financije naredio je, te je u ministarstvu financije izradjen projekt za zakon o šumama i radi pregleda toga projekta sastavio je komisiju od 11 članova, koja je 10. marta ove godine odpočela svoj rad. Komisiju sastavlja: Gg. Alekса Stojković

nadzornik čumruka, Milan Janković načelnik okružja biogradskog, Arsa Jovanović državni pravobranilac, Jovan Bademlić prof. zemalj. šumarske škole, Jevrem Novaković, Mato Jovanović, Svetozar Miljković sekretar uprave fondova, Kosta Gjorgjević sekretar ministarstva financija, Mihajlo Mihajlović, Vučko Bogdanović pisar upr. topčiderske ekonomije, Aleksandar Sekulić pisar min. financija.

K pošumljenju na austrijskom krašu. U „Centralblatt für d. g. Forstwesen“ na strani 271. čitamo, da je na austrijskom primorskom krašu pod nadzorom c. kr. šumarskog nadzornika u Trstu od jeseni god. 1881. do proljeća 1882. ukupno zasadjeno 671.900 komada crnogorice (80 postotaka crnog bora, 12 postotaka smreke, 8 ariša), 224.100 kom. listača i 5200 komada voćaka, ukupno dakle 901.200 komada stabala.

Krom toga bude još i 1300 kilograma žira neposredno zasadjeno. Godine 1880/81. obavljene kulture vrlo su štetovale uslijed velike suše lanjske godine. Iznimice učinjen je pokus sa presadnjom od 20.000 komada crnog bora, jednogodišnjih biljka, koje se inače obično tek u drugoj godini pressadjuju. Za očuvati žir od miševa, poškropljen bi petrolejem, ter tekućinom sastojećom od vode i absuda od quaxia lignea. Isto tako započeti će ljetos i grad Trst ošumljenjem svog područja, i to zagajenjem i zasadjenjem od 60 rali pašnika.

Eucalyptus. U perivoju „Varaždinskih toplica“ nalaze se dva „Eucalyptus globulus“, od kojih je trogodišnji 115 cm. visok, a 1 cm. debeo iznad zemlje, dočim je drugi četirgodišnji 91 cm. visok. Prvi do sada liepo uspieva, a nadati se je, da će ova uztrajati. Uzgojeni su iz sjemena.

Gatanje, da li će se žir pretvoriti u šišaricu (lučec). Veleštovani gosp. nadzornik šumarstva J. Ettinger piše nam: Koncem mjeseca svibnja t. g. podjem kroz neko selo i stanem da razmatram na samotnom jednom dubu, ima li na njem žira. To opazila jedna baka, napajajuća sa svojim unučetom na obližnjem zdencu telad, te videći što radim, prinjeti: „Rodio je, samo ako je tako i u šumi urodio!“ — Ja joj odvratim, da valjda ima dosta svinja, da ih u žirovinu tjera, a ona će na to: „Hranili smo ih dakako, dok je bilo hrašća po šumah, ali odkada su šume izsječene — jok, ne držimo jih, — no mislim, da će se žir u šišaricu prevrgnuti“. — „Po čem Vi to sudite?“ — „Znam to“ — reče, „kad šljive okilave“ (gdjegdje kažu, da se šljive u rogače pretvaraju), kao što su ove godine, onda je nade, da će biti šišarice; pa zar Vi to nezname? Mi žene i djeca“, nastavi ona, „zaslužimo si sakupljajuće iste po koji grošić, a dok bijah mlada, a još ne bijahu šume izsječene, kao što ih vidite sada, zaslužila sam si svilene marame i fertune (pregaće), pak su onda djevojke po selu i gizdavo se nosile, a sad — sad jedva da nasmagaju i domaćeg platna, a na svilu im ni pomisliti nije. Dok je šume bilo i kuća nam je dobro stajala, jer smo držali preko 100 glava svinja, a sad jedva da držimo i dvoje, troje. Pošto mi baka sve više jadikovati stala, oprostim se i odem. Odvezav se zatim u drugo selo, unidjem, dok mi kočijaš napojio konje, u gostionu, gdje nadjem više žena i djevojaka sakupljenih oko Kranjaca, tržećih mindjuše (naušnice), vrpce, čipke i druge sitnarije. — Ne imajući mnoge od njih gotovine, da si potrebno kupe, obećavahu Kranjcu, da će

mu robu platiti k jeseni, dok pokupe šišku. — Čuvši to, padnem im u rieč: „A hoće li biti šišarica?“ „Kako ne“, odzove se jedna snaša, smijuć se na me, „kad su nam šljive okilavile, biti će vjere i šišarica“. — Pa i zbilja im Kranjac dao na vjeru robe. — Valja li gatanje to, do mala ćemo viditi i sami.

Poziv. Gospodin professor zoologije na hrvatskom sveučilištu i ravnatelj muzeja u Zagrebu, Šime Brusina, razasao je sliedeći poziv: Poticanjem N. c. kr. Visosti prejasnoga carevića Rudolfa, pokrovitelja ornitologičkoga društva u Beču, sastao se je odbor za motrenje seobe ptica u austro-ugarskoj monarkiji.

Seoba ptica jest svakako veoma zanimiv pojav životinjstva. Premda je to stvar, koju rek bi danomice vidimo, prenda su se o tom predmetu pisale mnoge razprave, pače i čitave knjige, premda su to pitanje razpravljali znameniti strukovnjaci n. pr. Berthelot, Wallace, Palmen, Homeyer i t. d., to se ipak ne može ni malo reći, da je to pitanje riešeno. Zato ima u svih kulturnih naroda ljudi, koji se bave skupljanjem gradiva, ne bi li se ipak jednom točno razabrali zakoni i pravi povod selenju ptica.

Nu i nakon toga biti će uvek vriedno zabilježiti sve pojave i fluktuacije seobe ptica. Prije nekoliko godina ustrojene su postaje za motrenje i bilježenje seobe ptica po svoj Njemačkoj; osnutak sličnih postaja za Austro-ugarsku jest od dvostrukе potrebe već radi položaja pojedinih njezinih zemalja na jugo-izтоку.

Ne ćemo ovdje izticati, kako se u nas silno zanemaruju prirodne znanosti, ne ćemo ni bugariti, što hrvatski prirodopisac ne ima ni svoga društva, niti svog glasila, ali se tvrdo nadamo, da ne ćemo biti zadnji, nego da će se naći toliko prijatelja prirode i znanosti, koji će na se preuzeti ovu zadaću. Trebalo bi u svakom predjelu naše domovine da ima barem jednoga motrioca; professori i učitelji, šumari, župnici i t. d. jesu prvi na to pozvani, nu izključen nije dakako nitko. Zato tko bi bio spremna podupirati ovo poduzeće, neka se čim prije neposredno obrati na g. Brusinu, kao povjerenika istoga odbora za naše zemlje, koji će cielu stvar rukovoditi, te u svoje vrieme poslati potanku uputu i k tomu potrebite hrvatske tiskanice.

† **Miroslav Bergvald**, umirovljeni kr. šumar, umro je 27. lipnja u Rakovcu kod Karlovca. Pokojnik služio je više godina kod kr. šumarskoga ureda u Fužini kao šumar i blagajnik. Bijaše čestit rodoljub i dobar prijatelj. Pokoj mu duši!

Lužnjak od 246 godina starosti u slavonskoj nizini. Od ravnatelja dobara g. baruna Prandau-a, g. A. Danhelovsky-a, primismo slijedeću vrlo zanimivu crticu:

„Usred prekrasnog uzraštaja sastojine, sastojeće se većinom iz dobraslih, a čestimice baš i iz prastarih lužnjaka u budimačkoj srezi (šumarije D. Miholjačke), čijim krasnim hrastovom se je divio svaki gledaoč, osobito se izticaše gori spomenuti dub toli svojimi dimenzijama, kao i ostalimi vidljivimi vanjskim znaci. Gledajući toga gorostasa, koji u svakom pogledu daleko nadkriljivaše sav ostali okoliš, i nehotice nam se nametnula misao, da kušamo upoznati prošlost njegovu i uzraštaja mu, da mi pro-

učimo bit postanka i obstanka. Nedvojbeno je, da bi isti interes zaslužio taj dub takodjer i sa gospodarsko-vriednognog obzira, pa zato se i eto latismo sad nakon što je oboren, da na temelju točnih izraživanja amo odnoseće se činjenice pronadjemo.

Nu prije još da ga opišemo, i to prije nego li bje oboren.

Dub je taj užrasao na ponešto uzvišenoj, od poplave zaštićenoj stojbini humozno-pjeskovite ilovače. Starost sastojine iznaša popriječno 140 godina, i to od 120 do 250 godina razlike u dobi pojedinih stabala; sklob bio je dobar, užast vrlo dobar. Obkoljen je dub taj sa pet, u udaljenosti od 5, 8, 12 i 20 metara stojećih hrastova srednje jakosti, ter sa nekoliko slabijih grabića; nabizu imade tu i tamo nešto i trija. Visina debla tog duba ocenila se na 17 metara, nad kojim se razvila trograna krošnja s najvišom točkom od 14 metara, tako da prema tomu skupna visina njegova iznaša 31 metar.

U visini od 8 metara izrasle su tri grane od 20, 18 i 8 centimetara debljine, od kojih je posljedna suha. Vršci imaju 80, 78 i 45 centimetara u promjeru zajedno sa korom, a nešto su posvodjeni. Na sjevernoj strani nalazi se od zemlje u vis na deblu do 4 metara duga brazda, u kojoj se može razabrati nekoliko škulja od ličinka, te s kojih se dade slutiti naнутnu bolest debla. Kora je po žici razrucana, brazde teku vertikalno; deblo je do 8 metara iznad zemlje valjasto, zatim se vidljivo sužuje promjer, a u cijelosti je deblo više čunjevito. Na gornjem dielu debla viditi su dve miene, inače je pako upravnog uzraštaja. U krošnji imade nekoliko suhih grančica, cio izgled duba pako obećaje osobitu tehničku uporabljivost drva.

Po podsjeku stabla. Dub taj bje u travnju t. g. oboren, i to izkapanjem, deblo u trupce za laktovinu i ejepku gradju razpileno, imajući na označenih točkah sljedeće dimenzije, i to

a) *deblo.*

u	50	cm.	visine iznad zemlje	1721	mm.	kružna ploha	1635	mm.	bez kore
"	195	"	"	1716	"	"	1630	"	"
"	260	"	"	1600	"	"	1520	"	"
"	1600	"	"	1320	"	"	1240	"	"

b) *krošnje*

1 komad	5	m.	dug,	središnji	promjer	800	mm.,	kružna	ploha	740	mm.	bez kore
1	"	4	"	"	"	780	"	"	"	720	"	"

Treća krošnja razbila se je za obaranja, ter bijaše samo još za gorivo prikladna.

c) *godova izbrojilo se*

u 260 cm. visine iznad zemlje 234.

u 1600 " " " 214.

u 1340 cm. razlike = prirast u visinu za 20 godina.

Starost duba dakle iznaša $234 + 12$, do visine od 260 cm. uzeto = 246 godina.

d) *Prirast drvene puneće.*

Na dolnjem pročelju (Abschnittsfläche) u		
260 cm.	visine	1600 cm. visine
1520 mm.		1240 mm. sadanji promjer,
1234 "		980 " promjer prije 50 godina.
880 "		644 " " r 100 "
Središnji promjer (sred debla) sada = 224 godine, iznaša 1380 mm.		
" " " prije 50 godina		" 1107 "
" " " 100 "		" 762 "
Odtuda sledi po obliku $\frac{\text{razlika}}{\text{sbroj}} \times \frac{200}{n} = p$: (Presslerova formula.)		

		<i>gore</i>	<i>dolje</i>
od 1 do 134 godine, odnosno	1—114 godine	1.493%	1.754%
" 135 " 184 " "	115—164 "	0.670%	0.827%
" 185 " 234 " "	165—214 "	0.415%	0.468%
a poprijećno = 124 godine . . .	1.613%		
" " = 174 " . . .	0.738%		
" " = 224 " . . .	0.422%		
Promjer u sredini tog 16 metara visokog debla iznaša			
sada . . . 1394 mm. = 1.526212 □ m. površina prosjeka.			
prije 50 godjna . . . 1108 " = 0.964204 " " " "			
" 100 " . . . 754 " = 0.447697 " " " "			

e) *Prirast drvene gromade debla.*

Jedrina istog iznaša prema gori spomenutim površinam prosjeka	
sada . . . 1.526212 × 16 = 24.419 jedrih metara,	
prije 50 godina . . . 0.964204 × 16 = 15.427 " "	
" 100 " . . . 0.447697 × 16 = 7.163 " "	
Odkuda se opet proračunava prirast kolikoće	
od 1 do 124 godine sa . . . 1.613%	
" 125 " 174 " " . . . 1.463% } Za deblu u obće 0.982%	
" 175 " 224 " " . . . 0.903% }	

f) *Jedrina čitavog stabla.*

Deblo sadržaje prema prije spomenutom	24.419 jedrih metara.
1 gačnjak 5 m. dug 74 cm. u promjeru	2.150 " "
1 " 4 " 72 " " "	1.629 " "
Ukupno	28.198 jedrih metara bez kore.

Ukupno gorivo ocijenjeno bi na 14 prostornih metara sa 0.63 jedrih metara
sadržine = 8.820 jedrih metara sa korom.

Kora debla u debljini od 8 cm. =

24.700 — 24.419 = 0.281 jedrih metara.

Kora grana sa 5 cm. debljine

4.313 — 3.779 = 0.534 jedrih metara.

Daje ukupnu jedrinu stabla 37.833 jedrih metara sa korom, ili a $31\frac{2}{3}$ = 1198.045 kubičnih stopa.

Deblo je zdravo; od korjena sve do 3 metra visine moći je liepo razlikovati strž u debljini od 90 cm. po žutkastoj boji. Nadalje imaše deblo dva hodnika (škulje) od drvotoča i jednu brazdu mrazom nastavšu, koja je prije 105 godina nastala.

g) Iznos robe izradjene.

Odbiv neizbjegive odpadke dobljeno je

a) iz dolnje česti debla	10.56 jedrih metara kolarskih žbica,
" " " "	6.53 " " izabrane laktovine
b) iz gornjeg debla (obih gačnjaka)	42.73 vedara = 095 jedrih metara njemačkih dužica,

Ukupno 18.04 jedrih metara = skoro 64% robe.

Jedrina debla iznaša od ukupne jedrine stabla zajedno sa korom 28 479 : 37.833 = 75%.

(Zahvaljujući se visokoštovanomu pisu na priobćenju vele zanimivog tog pokosa, željeli bism u interesu stvari, da se i druga gospoda prigodno oglase kojimi takvimi po spoznanje naših šumarsko-statističnih odnošaja baš vele interesantnimi podatci. Uredništvo).

Naša trgovina dužicama. Čitamo u „Narodnih Novinah“ br. 125 t. g. sliedeću noticu: „Posle duljeg vremena podpunoga mira u prometu s drvi prodan je u Sisku proljetos jedan milijun dužica tršćanskoj jednoj kući, tisuća po 182 for., premda se ciena drži na 190 for. za liepu slavonsku robu srednje vrsti po 170 for. do 175 for. Do ožujka dovažalo se drvo veoma tegotno, jer je voda bila nizka. Osim dužica proizvadjalo se je mnogo drugih vrsti drva.

Pošto se ove godine svuda liepo kažu vinograd, to će i vinorodnoj Francezkoj mnogo više trebati buradi, stoga se je nadati većoj prodaji drva i povoljnijim cienam, koje su usled velike produkcije a slabe potrebe bile tako pale, da su jedva naplaćivale trud šumskih podhvatnika.

U Trstu ležalo je mnogo dužica, ali nada u rodnu berbu ponuka kupee u Bordeauxu, te su u travnju natovarili u Trstu poldrug milijun. Trošak se računa na 20 do 22 franka za tonelu na parobrodu.

Polovicom svibnja nagomilalo se je u Bordeauxu do sedam milijuna dužica, što će za ovu jesen biti ipak mala zaliba, kad se pazar u lipnju otvorí.

Šumarstvo u podžupaniji sisackoj. Iz službenog izvještaja kr. podžupanije sisacke za god. 1881. vadimo sliedeće, šumarstva se tičuće podatke: Šume u području te podžupanije razdieljene su u dva kotara, sisacki i turopoljski. Šumskih šteta bje prijavljeno u svoti od 1287 for. 72 novč., te su sve presudjene. Tečajem prošle godine prodani su hrastovi za sječu iz šume urbarijalne obćine Kratčko za 500 fr., Ćigić za 4443 fr., desetinjaka preložkih za 15.512 for., Lekenik za 4000 for. Dužica za 16500 for., Srebrenik za 600 for., Dubrovčak lievi za 1400 for., Podotocje za 500 for. i Staro Čiče za 33000 for., ukupno za 51.253 for. 12 novč. Gospodarske osnove sastavljenе su za šume „Martinska ves“, Topoljak, Brezovica, Dužica, Palanjak i Mahovo.

Službeno izviešće o stanju šumarstva kr. podžupanije zagrebačke za god. 1881. Po popisih iznosi veličina obćinskih šuma u kr. podžupaniji zagrebačkoj 12,026.87 jutara, koje se u manjih parcelah na prostoru od 24□ milje razsute nalaze.

Prostor tih šuma razdiļen je na dva šumarska kotara sa dva kot. šumara, kojim nadleži pod nadzorom županijskog nadšumara u smislu pri-vremene naredbe visoke kr. zemalj. vlade od 4. ožujka 1871. br. 2144 nadgled i gospodarenje njim povjerenih šuma.

Osim tih u obćoj veličini naznačenih šumskih površina ima jošte i drugih, koje su kasnijih godina nakon provedene segregacije obćinam kao vlastnost pripale, koje pako ovđje niti su poznate, niti su pod šumsku upravu predane. Obćinske šume leže dielom na briegovih, dielom u ravnicah, pa na obje strane nahode se one u obće u nepovoljnem stanju, pošto su kod provedene segregacije u nekih mjestih lošiji šumski predjeli pripali obćinam u posjed, kasnije su pako kroz pučanstvo i njihovo neuredno uživanje i haranje u ono nepogodno stanje dovedene, u kom se one sada nalaze.

Uživanje obćinskih šuma po žiteljstvu proteže se uslijed gore navedene naredbe kr. zemalj. vlade na pravo drvarije gorivnoga i gradivnoga drva i sve manje druge plodove šumske bezplatno; samo za žirenje krmadi ima se uplatiti žirovina nakon provedene procjene, ako se ne bi taj šumski užitak dražbenim putem unovčio, kako se kod šišarice postupa, gdje bi se ta u hrasticih pokazala.

Pošto pako ti šumski dohodci one novčane potreboće, koje su sa šumskom upravom skopčane, podpuno pokriti ne mogu, uvedena je u ovoj kr. podžupaniji i šumska pašarina, koju po komadu marhe i njene vrsti ustavljaju obzirom na pokriće troškova šumske uprave svake godine obćinsko zastupstvo.

Goriva drva diele se pučanstvu po selištih obzirom na potrajno šumarjenje, a gradivo po potrebočah, u koliko drvљe sposobno u sječinah nahodće se to omogućuje.

Pošto se pako šume i njihove sastojine nalaze u lošem stanju, tako da većim dielom ne mogu ni potreboće pučanstva pokriti, te godine 1881. nije ni bilo nikakvoga unovčenja na drvlju, žira pako nije ni bilo, s tih se razloga ne moguće poduzeti ni kulture, kojim se pučanstvo u obće baš silom protivljuje. U ostalom pobrinulo se za uzgoj stromlja bar u toliko, u koliko se je popaša takovih predjela zabranila, ter strogi nadgled u tom pogledu šumskim čuvarom naložen.

Najvećom nevoljom šumske uprave možemo označiti obstojnost, da šume do sada nisu još ni omedjene a zato ni osjegurane; nadalje što ne ima još sastavljenih gospodarskih osnova, pošto takove samo zadviše obćine postoje, i to za šume urbarijalne obćine Rugvica i onu pleme-nite obćine „Sv. Ivan“ na Zelinu, koje se za takove pobrinuše, noseći dragovoljno i dotične troškove, dočim se druge obćine ne htjedoše upustiti u troškove te vrsti, ter se uslijed toga ni rečene radnje do sada ne moguće obaviti. A valjda ne bi bile toga učinile ni obćine Rugvica i Sv. Ivan, da im nije bilo do prodaje šuma. Šumarenje običaje se doduše po sječinah jednakе veličine obavljati, bez obzira na jednaki go-

dišnji etat i svrhe postignuća normalnih sastojina, ali obično, ako ne uveik, ulog tih sjećina tako je nedostatan, da ne mogu odgovarati zahtjevom urednog šumarenja, pošto i isti neobhodno potrebbni nacrti manjkaju, a ni iste se izkazane površine pojedinih šuma ne mogu vjerodostojnim smatrati. Uz tako žalostne odnošaje šumari tumaraju u tmini, a drugačije i nije moguće (!). Pokazalo se je takodjer, da je šumsko redarstvo povjerenog nevještому, a većinom i nepouzdanomu osobljju, i da se u tom pogledu ima malo koristi po čuvanje šuma. Lugari postavljeni malo su gdje i to slabo pismu vješti, tako da uz sve podučavanje ni ne mogu službu shvaćati, kamo li izpunjati, a još manje sastavljati točne prijave vrhu učinjenih i pronadjenih šumskeg šteta i prekršaja proti sigurnosti vlastničtva šumskog u smislu šumskog zakona. Da prema tomu i isti propisi i procene šteta, koje kotarski šumari sastavljaju ter županijskom nadšumaru podnašaju, ne mogu podpuni i dostatni biti, saino se po sebi razumieva.

Ne samo šumske čuvari, nego i šumari ne izplaćaju se uredno, a imade ih i takovih, koji već kroz više godina nisu dobili svoje plaće, što ne može biti niti na uhar službe, niti se u obče slaže sa točnim obavljanjem iste. Da se toj nepodobštini po mogućnosti na put stane i da se lugari pod strožju pazku pogledom na izpunjivanje svojih dužnosti staviti mogu, da se uprava šumska bude mogla laglje obaviti i izvršivati, postavljeni su g. 1880. za pojedine obćine i obćinske šume posebni odbori, za koje je izdan posebni naputak obzirom na zahtjeve šumskog redarstva i gospodarenja. Mogao bi se dakle u ostalom neki uspjeh samo onda postići, ako bi se gore navedene urednomu šumarenju protivne mane dokinule, ter kad bi ovopodžupanijski kot. šumari kao i nadšumari kadri bili svojemu zvanju odgovarati. Malo ne u cijeloj Hrvatskoj i Slavoniji jednoglasna je tužba, da niti kotarski šumari ne poznавaju dotičnih šuma i dotičnoga pučanstva, niti da pučanstvo poznaje kotarskih šumara, koje tek onda vidi, kad dolaze u obćinu utjерivati svoju plaću. Tim nedostatkom može se ovdje tim manje doskočiti, što je mjesto nadšumara županije zagrebačke izpraznjeno, a od najmljenoga mu zamjenika (perovodnog dnevničara) ne može se zahtievati, da bude svojemu zvanju dorasao, jedini spas dakle šumarstva zavisi od predstojeće organizacije, koja se na neproračunivu štetu narodnoga bogatstva do sad ne moguće izvesti.

Citajući to izviešće u „Narodnih Novinah“ (br. 132 t. g.) u svojoj golotinji, takovo nas čuvarstvo obuze, da za ovaj put prepustamo samim veleštovanim čitaocem „Šumarskog lista“, da izreknu svoju, a tvrdo smo uvjereni, da će i Visoka kr. zemaljska vlada, pročitav spomenuto izviešće, sjegurno preduzeti shodne korake, da se glavnoj skupštini prve podžupanije u Hrvatskoj već neće morati takove vrsti izvještaji predlagati. — k.

Imenovanja. Gosp. Gjuro Koča, kr. katastralni povjerenik šumske procjene, imenovan je nadšumaram brodske imovne obćine. — g. Milan Vurdelja, bivši nadšumar grada Požege, imenovan je protustavnikom imovne obćine u Otočcu. — G. Maksi Prokiću, kotarskomu šumaru petrovaradinske imovne obćine, povjerenja je privremeno uprava imovne gospodarstvenoga ureda pomenute obćine. — G. Viktor Andjel, šumarski vježbenik imovne

občine križevačke, imenovan je šumarskim vježbenikom ogulinske imovne občine. — G. Dragutin Trötzer, šumarski vježbenik u Našicah, imenovan je kotarskim šumarom u Dolnjem Miholjeu. — G. Robert Fischbach, kr. šumar II. razreda, imenovan je privremenim šumarom IX. dnev. čina kod kr. zemaljske vlade. — G. Vatroslav Rački imenovan je privrem. šumarom IX. dnev. čina kod kralj. zemaljske vlade.

Stanje

hrv.-slav. šumarskog društva koncem mjeseca lipnja 1882.

Pokrovitelj:

Njegova prejasnost knez Maksimilijan Maria Lamoral od Thurn
i Taxis.

Upravljući odbor:

Predsjednik:

Vrbanić Mijo, šumarski nadzornik kod hrv.-slav. dalmat. zemaljske vlade u Zagrebu. (II. trogodište, izabran 11. kolovoza 1880. u Vinkovcima).

Podpredsjednik:

Zoretić Antun, kr. šumarnik kod šum. ravnateljstva u Zagrebu.

Tajnik i urednik lista:

Kesterčanek Fran Ks., kr. pravi učitelj na kr. gospodarsko i šumarskom učilištu u Križevcima.

Članovi:

Beyer Juraj, nadšumar kod kneginje Thurn i Taxis u Lekeniku; Ettinger Josip, kr. nadzornik kod šum. procjenb. katastra u Zagrebu; Hlava Dragutin, kr. šumarski professor u Križevcima; Dr. plem. Köröškeny Vjekoslav, kr. umir. professor matematike u Zagrebu; Pausa Gustav, nadšumar u Petrinji; Rosipal Franjo, vlast. šumarnik u Zagrebu; Rosipal Slavoljub, kr. nadzornik kod šum. procjenb. katastra u Zagrebu; Vichodil Gustav Vlast., ravnatelj kr. gospod. i šumarskog učilišta u Križevcima.

I. Začastni članovi:

1. Danhelovsky Adolf, ravnatelj dobara preuzvišenoga baruna Prandaua u Dolnjem Miholjeu.
2. pl. Grossbauer Franjo, c. kr. umirovljeni professor šumarske akademije u Weidlingau-u kod Beča.

3. Dr. Judeich Miroslav, kr. saski šumarski nadsvjetnik i ravnatelj šumarske akademije u Tharandu u Saskoj.
4. Kadić Fraujo, c. kr. umirovljeni šumarnik u Zagrebu.
5. Dr. barun Seckendorf-Gudent Arthur, c. kr. professor na visokoj školi za zemaljsku kulturu i vladin savjetnik u Beču.
6. Dr. Šulek Bogoslav, akademik i literat u Zagrebu.
7. Tomic Ante, c. kr. umirovljeni šumarnik u Zagrebu.
8. vitez Wessely Josip, glavni nadzornik dobara i c. kr. umirovljeni ravnatelj bivše šumarske akademije u Marijabrunu, sada u Beču.

II. Pravi članovi.

I m e n a	Zaostali dugovi					
	od prijašnjih god.		za god. 1882		ukupno	
	for.	ně.	for.	ně.	for.	ně.
Agjić Kosta, kot. šumar imovne obćine u Otočcu	—	—	4	—	4	—
Agjić Proko, kot. šumar imovne obćine u Korenici	5	—	4	—	9	—
Alandsec de Napoleon, vlast. šumar u Sušici	—	—	4	—	4	—
Alimpić Gavro, kralj. lugar u Jamini	—	—	3	—	3	—
Ambrinac Petar, lugar u Cerni	—	—	3	—	3	—
Anderka Julijo, kr. nadšumarnik kod zemaljske vlade u Zagrebu	—	—	4	—	4	—
Antel Milan, kot. šumar u Zagrebu	8	—	4	—	12	—
Antolović Donat, lugar u Cerni	—	—	3	—	3	—
Antaš Ivan, šum. kandidat u Zagrebu	—	—	5	—	5	—
Babić Ivan, lugar u Komletineih	—	—	3	—	3	—
Barić Gjuro, kralj. šumar u Bereku	13	—	4	—	17	—
Barišić Pavle, kot. šumar u Klenku	—	—	4	—	4	—
Bartulić Franjo, kralj. lugar u Soljanih	—	—	3	—	3	—
Belja Just, šum. kandidat u Sv. Križu (Istra)	—	—	—	—	—	—
Benak Vinko, kot. šumar u Čazmi	—	—	—	—	—	—
Benaković Vinko, lugar u Abševeih	—	—	3	—	3	—
Beyer Gjuro, kneževiski nadš. u Lekeniku	—	—	2	—	2	—
Bogoević Tomo, protustavnik i računovodja u Belovaru	—	—	—	—	—	—
Bönl Franjo, podšumar u Klani	—	—	4	—	4	—
Bohutinsky Miroslav, kr. procjenib. povjerenik kod katastra u Koprivnici	—	—	4	—	4	—
Böllein Dragutin, ravnatelj dobara u Djakovu	—	—	4	—	4	—
Böllein Koloman, kot. šumar u Cerni	—	—	4	—	4	—
Borovkić Ferdo, lugar u Vinkoveih	—	—	3	—	3	—

Imena	Zaostali dugovi					
	od prijašnjih god.		za god. 1882		ukupno	
	for.	nč.	for.	nč.	for	nč.
Bosančić Božo, kralj. Ingar u Drenovcijh	—	—	3	—	3	—
Bošnjaković Nikifor, kralj. lugar u Strošincijh.....	6	—	3	—	9	—
Bouček Otokar, kr. nadšumar na Rieci	3	—	4	—	7	—
Brosig Ante, vlast. šumarnik u Čabru	—	—	4	—	4	—
Brosig Ljudevit, knež. šumar u Brodu na Kupi.....	—	—	4	—	4	—
Brosig Rudolf, knež. šumar u Lokvah..	8	—	4	—	12	—
Brausil Miroslav, kr. šumar u Moroviću	—	—	4	—	4	—
Bronček Dragutin, kr. šumar u Jamini	4	—	4	—	8	—
Brovet Vinko, lugar u Čabru.....	—	—	3	—	3	—
Brnčić Ivan, šumar u Osieknu	—	—	4	—	4	—
Bubalović Marko, Ingar u Vinkovecijh...	—	—	3	—	3	—
Bilisko Stanko, c. kr. šumarski pristav u Sinju	—	—	—	—	—	—
Bunjik Koloman, šumar u Vinkovecijh	—	—	4	—	4	—
Bradić Nikola, lugar imovne obćine u Graberju	—	—	—	—	—	—
Ćanić Ante, kr. akcessist u Senju.....	3	—	3	—	6	—
Čeboci Dušan, šumar u Varaždinu.....	8	—	4	—	12	—
Ćelija Ante, šumar u Podove.....	—	—	4	—	4	—
Ćeliković Vinko, lugar u Vinkovecijh	—	—	3	—	3	—
Cerman Vatroslav, kr šumar u Kutjevu	—	—	4	—	4	—
Ćranković Milan, šumar u Kastvu.....	5	—	4	—	9	—
Ćopp Franjo, podšumar u Vršici.....	—	—	3	—	3	—
Ćordašić Franjo, kr. tajnik i šum izvjestitelj zemaljske vlade u Zagrebu	—	—	4	—	4	—
Ćordašić Ivo, lugar u Vinkovecijh.....	—	—	3	—	3	—
Ćoporda Mile, lugar u Funi	—	—	3	—	3	—
Ćoporda Pero, lugar u Poljanih	—	—	3	—	3	—
Dadourek Ante, šum. mjernik u Čabru	—	—	4	—	4	—
Damjanović Kuzman, kralj. lugar u Urbanju	—	—	3	—	3	—
Danek Josip, šumar u Kravarskom.....	13	—	4	—	17	—
Đođković Vilim, nadšumar u Glini.....	—	—	4	—	4	—
Demetrović Gjuro, šumar u Jaski.....	—	—	4	—	4	—
Dundjerović Ivan, šum. biskup. vlastilista u Djakovu	8	—	4	—	12	—
Dorić Petar, lugar u Vinkovecijh	—	—	3	—	3	—
Domitrović Josip, lugar imovne obćine u Križu	—	—	—	—	—	—
Dretović Andrija, lugar u Vinkovecijh...	—	—	3	—	3	—
Ettinger Josip, kr. šum. nadzornik kod projecjb. katastra u Zagrebu	—	—	—	—	—	—
Filić Marko, lugar u Cerni	—	—	3	—	3	—
Filipović Mato, lugar u Vinkovecijh.....	—	—	3	—	3	—

Imena	Zaostali dugovi					
	od prijašnjih god.		za god. 1882		ukupno	
	for.	nč.	for.	nč.	for.	nč.
Filipović Živko, nadlugar u Klenku ..	—	—	3	—	3	—
Fischbach Roberto, kr. šumar kod zemaljske vlade u Zagrebu	—	—	5	—	5	—
Fumis Paulo, e kr. šumarski povjerenik u Kninu.....	8	—	4	—	12	—
Funtek Josip, lugar imovne obćine u Pobjeniku	—	—	—	—	—	—
Furlan Jakob, kr. nadšumar u Križevcima	—	—	4	—	4	—
Fürster Dragutin, šumarski pristav u Vukovaru	5	—	4	—	9	—
Fürster Petar, umirovljeni šumarnik u Berknu	—	—	4	—	4	—
Frkić Stjepan, šumarski protustavnik u Rakovcu	—	—	2	—	2	—
Gelinek Teodor, kralj. šum. mjernik u Belovaru	—	—	4	—	4	—
Grosspitsch Ferdo, kr. šumar u Udbini	15	—	2	—	17	—
Grund Hugo, kr. šumarnik u Zagrebu	—	—	—	—	—	—
Grass Teodor, šumar u Sisku	8	—	4	—	12	—
Gjurišić Gjuro, lugar u Prgomelju	—	—	3	—	3	—
Hajek Bogoslav, nadšumar u Belovaru	—	—	4	—	4	—
Hankony Stjepan, šum. pristav u Valpovu	—	—	2	—	2	—
Harrer Franjo, kr. šumar u Nemeih	—	—	4	—	4	—
Havliček Josip, šumar u Moroviću	—	—	4	—	4	—
Heinz Gustav, šumar u Orioveu	—	—	4	—	4	—
Heldrich Miroslav, kr. bavarski nadšumar u Zwieselu	5	43	4	—	9	43
Helebrant Josip, vlast. šumar u Suseku	—	—	1	80	1	80
Herzel Adolf, nadšumar u Novojgradički	—	—	4	—	4	—
Herzel Eduard, nadšumar u Rogatcu	—	—	4	—	4	—
Hiebel Franjo, šum. asistent u Lekeniku	8	—	4	—	12	—
Hlava Dragutin, kr. professor na šumarskom učilištu u Križevcima	4	—	4	—	8	—
Horvat Baltazar, vlast. šumar u Slanjih	5	—	4	—	9	—
Horvat Vojtjeh, šumarski upravitelj u Markušici	13	—	4	—	17	—
Horvatić Ivan, lugar imovne obćine u Mostarim	—	—	—	—	—	—
Hotovy Gustav, kr. šumar u Johanisdorfu	8	—	4	—	12	—
Plem. Houvalt Wenzel, kr. šum. povjerenik u Karlovcu	—	—	—	—	—	—
Hrobač Josip, umirovljeni nadšumar u Moroviću	—	—	4	—	4	—
Ilijé Dušan, šumar imov. obćine u Kosinju	—	—	3	—	3	—
Ivančić Ante, kralj. lugar u Urbanju	—	—	3	—	3	—
Ivić Vjekoslav, lugar u Vinkovcima	—	—	3	—	3	—

Imena	Zaostali dugovi					
	od prijašnjih god.		za god. 1882		ukupno	
	for.	nѣ	for.	nѣ	for.	nѣ
Jakobovac Mato, kralj. lugar u Vrbanju	—	—	3	—	3	—
Jakobovac Simo, lugar u Bošnjacih.....	—	—	3	—	3	—
Jareš Gjuro, knež. šumar u Lokvah	—	—	4	—	4	—
Jakšinić Jozo, lugar u Markoveu.....	—	—	4	—	4	—
Jerbić Ivan, kralj. šumar u Ogulinu....	4	—	4	—	8	—
Jurić Marijan, lugar u Cerni.....	—	—	3	—	3	—
Kadić Gjuro, lugar u Vinkovcih	—	—	3	—	3	—
Kadić Dragutin, šumarski taksator u Novojgradiski	—	—	5	—	5	—
Kadlecik Ivan, kr. nadšumar u Vinkovaru	—	—	4	—	4	—
Kafka Dragutin, šum. pristav u Čereviću	15	50	4	—	19	50
Karašić Tomo, lugar imovne obćine u gradu Ivaniću	—	—	—	—	—	—
Kemenović Mato, lugar u Sv. Petru....	—	—	4	—	4	—
Kerlić Petar, lugar u Mlaki.....	—	—	3	—	3	—
Kesterčanek Fran Xav., pravi učitelj na šumarskom učilištu u Križevcima	—	—	—	—	—	—
Kiseljak Vladko, kr. professor na šumarskom učilištu u Križevcima	4	—	4	—	8	—
Kladarić Martin, lugar u Podgajeu....	—	—	3	—	3	—
Kladarić Marijan, lugar u Vinkovcima..	—	—	3	—	3	—
Kladarić Živko, kr. lugar u Novomselju	—	—	3	—	3	—
Knežević Franjo, kr. lugar u Nemcih..	—	—	3	—	3	—
Knobloch Pavao, kot. šumar u Karloveu	—	—	4	—	4	—
Koča Gjuro, nadšumar u Vinkovcima.....	—	—	4	—	4	—
Kočian Petar, lugar u Lipovljanih	—	—	3	—	3	—
Kopić Mijo, lugar u Vinkovcima	—	—	3	—	3	—
Košćec Nikola, šumar u Maksimiru...	—	—	—	—	—	—
Plem. Köröskény Šandor, kot. šumar u Ludbregu	1	—	4	—	5	—
Dr. plem. Köröskény Vjekoslav, kr. umirovljeni professor u Zagrebu.....	—	—	—	—	—	—
Korab Ante, vlast. šumarnik u Vukovaru	—	—	—	—	—	—
Kovačević Ante, lugar u Vinkovcima..	—	—	3	—	3	—
Kraljević Ladislav, gradski šumar u Požegi	—	—	4	—	4	—
Kraus Gustav, kr. šumar u Lokvah....	—	—	4	—	4	—
Kreutz Josip, nadšumar u Bojiljevni	8	—	4	—	12	—
Kuhinka Josip, šumar u Delnicah.....	—	—	4	—	4	—
Kuštan Mijo, kr. lugar u Bereku.....	6	—	3	—	9	—
Kručić Mijo, lugar imov obćine u Gjurgjiću	—	—	—	—	—	—
Kopić Mijo, kr. lugar u Podgajeu.....	—	—	3	—	3	—
Kovačević Petar, lugar u Cerni.....	—	—	3	—	3	—
Laksar Dragutin, šumar imov. obćine u Belovaru	—	—	4	—	4	—
Lang Richard, kr. nadšumar u Belovaru	—	—	4	—	4	—

Imena	Zaostali dugovi					
	od prijašnjih god.		za god. 1882		ukupno	
	for.	nč.	for.	nč.	for.	nč.
Lazić Nikola, lugar u Vojakoveu . . .	—	—	4	—	4	—
Leutgeb Oštrevaj, lugar u Račinovcih .	—	—	3	—	3	—
Lepusić Mirko, pomoćni šumar u Sv. Ivan-Zabno	5	—	4	—	9	—
Ljevačić Andrija, kr. lugar u Plesnu .	6	—	3	—	9	—
Lippert Ivan, vlast. šumar u Korenčanah	—	—	4	—	4	—
Lipovac Blaž, lugar u Pr.zidu	—	—	3	—	3	—
Lončarević Pajo, kr. lugar u Plesnu .	6	—	3	—	9	—
Lončarić Vinko, šumar u V. Križu . .	—	—	4	—	4	—
Losert Adolf, kr. šumar u Jasenovcu .	14	—	4	—	18	—
Makovićka Vatroslav, šum. u Kurilovcu	19	—	4	—	23	—
Malin Ante, nadzornik dobara u Trnavi	8	—	4	—	12	—
Malin Virgil, nadšumar imovne obćine u B.lovaru	—	—	4	—	4	—
Malner Josip, pomoćni šumar u Klani .	—	—	3	—	3	—
Markovac Jakob, kr. lugar u Vrbanju .	—	—	3	—	3	—
Marković Ivan, kr. kont. lugar u Johannes- dorfu	—	—	3	—	3	—
Matasović Adam, lugar u Vinkoveih . . .	—	—	3	—	3	—
Matasović Mate, lugar u Vinkoveih . . .	—	—	3	—	3	—
Martinović Adolf, vlast. nadšumar u Erdeviku	—	—	4	—	4	—
Matiević Ante, lugar u Soljanih	—	—	3	—	3	—
Mazalović Joso, lugar u Vrbanju	—	—	3	—	3	—
Mikešić Mijo, kr. šumar u Škarah	13	—	4	—	17	—
Mikinčić Ilijā, nadlugar u Černi	—	—	3	—	3	—
Milinković Ivan, lugar u Vinkoveih . . .	—	—	3	—	3	—
Mirečić Ivan, kr. lugar u Krmpotih . . .	3	—	3	—	6	—
Miškrić Ante, kr. lugar u Vrbanju	—	—	3	—	3	—
Momčilović Ivan, kr. lugar u Begovom- razdolju	3	—	3	—	6	—
Mrazović Franjo, lugar u Garešnici . . .	—	—	3	—	3	—
Müttermüller Friedrich, vlast. šumar u Gerovu	—	—	4	—	4	—
Nanicini Dragutin, šumar imov. obćine u Petrinji	—	—	2	—	2	—
Navara Antun, obć. šumar u Virovitici	—	—	5	—	5	—
Plem. Nemčić Gostevinsky Edo, šu- marnik u Vinkoveih	—	—	4	—	4	—
Nikmann Milan, kr. nadšumar u Ogulinu	4	—	2	—	6	—
Novaković Ivan, lugar u Markovcu . . .	—	—	4	—	4	—
Obradović Milan, šumar u Jaski	—	—	—	—	—	—
Opara Stjepan, obć. šumar u Sinju . . .	—	—	—	—	—	—
Ozbolt Franjo, lugar u Prezidu	—	—	3	—	3	—
Ožbold Josip, pomoćni šumar u Kraju .	3	—	3	—	6	—
Pantelić Gavro, procj. pristav u Mitrovici	—	—	4	—	4	—

I m e n a	Zaostali dugovi					
	od prijasnjih god.		za god. 1882		ukupno	
	for.	nč.	for.	nč.	for.	nč.
Paraga Mijo, lugar u Bosiljevu.....	—	—	—	—	—	—
Patzak Antun, gradj. mjernik u Vinkovcim.....	—	—	4	—	4	—
Pavleković Nikola, lugar u Križevcima.....	—	—	4	—	4	—
Pavlović Mato, kr. lugar u Strošincima.....	3	—	3	—	6	—
Pausa Gustav, nadšumar u Petrinji.....	—	—	4	—	4	—
Peklić Šandor, šumar imovne obćine u Vrhovinah	—	—	4	—	4	—
Pere Šandor, nadšumar u Otočcu	—	—	4	—	4	—
Pernar Ivo, lugar u Garešnici	1	—	3	—	4	—
Perok Ladislav, kr. povjerenik kod šumsko-zemljaričkog katastra u Zagrebu	—	—	5	—	5	—
Perović Martin, lugar imovne obćine u Grabovnici	—	—	—	—	—	—
Pećina Luka, lugar imov. obć. u Vagovinah	—	—	—	—	—	—
Petanjek Franjo, šumar u Plaški	2	—	4	—	6	—
Pibernik Edo, potustavnik u Ogulinu	6	—	4	—	10	—
Pilz Vjekoslav, šumar u Negoslavcu	—	—	4	—	4	—
Pohl Edo, kr. šumar u Ravnoj gori	4	—	4	—	8	—
Polak Gustav, šumarnik u Našicama	9	—	4	—	13	—
Posavac Marko, lugar u Remetincima	—	—	4	—	4	—
Predragović Arsenija, lugar imov. obć. u Rastovcu	—	—	—	—	—	—
Prokić Makso, šumar u Kupinovu	—	—	4	—	4	—
Rački Vatroslav, kr. šumar kod zemaljske vlade u Zagrebu	—	—	4	—	4	—
Radošević Mijo, drvar, tvorničar u Lokvah	9	—	4	—	13	—
Rakitić Joso, nadlugar u Vrbanju	—	—	3	—	3	—
Rasbach Pavao, šum. upravitelj u Lokvah	—	—	4	—	4	—
Renner Ante, šumar u Dubici	8	—	4	—	12	—
Reichl Eustak, nadš. i mjernik u Zagrebu	—	—	5	—	5	—
Ribarić Josip, lugar u Ruškovcu	1	—	3	—	4	—
Richter Rajko, kr. šumarnik u Vinkovcima	—	—	4	—	4	—
Riemer Ladislav, šumar u Trnjanima	—	—	4	—	4	—
Ringl Rudolf, šum. upravitelj u Pleternici	—	—	4	—	4	—
Rosipal Franjo, vlast. šumarnik u Zagrebu	—	—	—	—	—	—
Rosipal Edo, kr. šumarski nadzornik kod katastra u Zagrebu	—	—	—	—	—	—
Rugašević Ferdo, lugar u Drenovečima	—	—	3	—	3	—
Ružička August, kr. šumar u Jasenku	—	—	4	—	4	—
Sacher Josip, šumar u P. trijevcima	—	—	4	—	4	—
Sekulić Gjuro, kr. lugar u Jamini	3	—	3	—	6	—
Simić Franjo, lugar u Vinkovcima	—	—	3	—	3	—
Sivec Mirko, lugar imov. obć. u Obrežku	—	—	—	—	—	—
Slaneč Franjo, šumar u Pakracu	8	—	4	—	12	—
Slapničar Edo, šumar u Vrbovcu	5	—	4	—	9	—
Sokolović Trivun, lugar u Kraljevcu	—	—	3	—	3	—

Imena	Zaostali dugovi					
	od prijašnjih god.		za god. 1882		ukupno	
	for.	nč.	for.	nč.	for.	nč.
Soretić Ante, kr. šumarnik u Zagrebu ..	—	—	—	—	—	—
Stanić Franjo, lugar u Vinkoveih	—	—	3	—	3	—
Starčević Martin, šumar imovne obćine u Virju	—	—	4	—	4	—
Stary Venceslav, šumar u Novskoj	—	—	4	—	4	—
Stechus Josip, šum. protustav. u Čereviću	—	—	3	—	3	—
Stein Ljudevit, ravnat. dobara u Pakraeu	—	—	—	—	—	—
Stojanović Božo, lugar u Črni	—	—	3	—	3	—
Stojčević Tanasija, lugar imovne obćine u Lipovčanah	—	—	—	—	—	—
Strepački Mato, kr. nadlugar u Vrbanju	—	—	3	—	3	—
Subotićanec Stjepan, šum. vježbenik u Otočcu	—	—	—	—	—	—
Subotin Savo, kr. lugar u Strošincu	3	—	3	—	6	—
Seringer Anton, šumar u Lokvah	13	—	4	—	17	—
Sklebar Simo, šumar u Sv. Ivan-Žabnu.	—	—	4	—	4	—
Skornjak Franjo, šum. pristav u Tompo- jevcih	11	50	4	—	15	50
Šmidinger Josip, žup. nadšum. u Osiku	8	—	4	—	12	—
Šmidt Dragutin, kr. nadšum. u Ogulinu	9	—	2	—	11	—
Šmidt Sandor, vlast. nadlugar u Paukoveu	—	—	4	—	4	—
Sneberger Josip, lugar u Černi	—	—	3	—	3	—
Šuler Guido, kot. šumar u Orahovici ..	—	—	5	—	5	—
Švabić Petar, lugar u Černi	—	—	3	—	3	—
Todorović Mijo, lugar u Kukunjevcu ..	—	—	3	—	3	—
Toljević Stanko, lugar imovne obćine u Šaranpovu	—	—	—	—	—	—
Tomić Stjepan, šum. pristav u Vukovaru	5	—	4	—	9	—
Tremac Franjo, lug. zamjenik u Šumećanah	—	—	—	—	—	—
Tremac Miško, lug. zamjenik u Šumećanah	—	—	—	—	—	—
Troppper Ivan, šumar u Rajevomselu	—	—	4	—	4	—
Trötzer Dragutin, šumarski kandidat u Našicah	—	—	—	—	—	—
Tucaković Marko, lugar u Rajevomselu	—	—	—	—	—	—
Turk Vinko, lugar u Policah	—	—	3	—	3	—
Tvrdojević Ivo, lugar u Vinkoveih	—	—	3	—	3	—
Unukić Gjuro, kr. lugar u Lipoveu	—	—	3	—	3	—
Urban Josip, kr. nadšum. u Novogradisti	—	—	4	—	4	—
Užarević Ilija, lugar u Vinkoveih	—	—	3	—	3	—
Vasić Tomo, kr. lugar u Grku	3	—	3	—	6	—
Veichinger Leopold, šumar u Boboti.	4	—	2	—	6	—
Verner Vilim, kr. šum. procjenb. povje- renik u Sisku	—	—	4	—	4	—
Vezić Nikola, obč. šumar u Drnišu	5	—	4	—	9	—
Vichodil Gustav Vlast., ravnatelj šu- marskog učilišta u Križevcima	4	—	4	—	8	—

I m e n a	Zaostali dugovi					
	od prijašnjih god.		za god. 1882		ukupno	
	for.	nč.	for.	nč.	for.	nč.
Vineetić Blaž, lugar u Vinkovcim.....	—	—	3	—	3	—
Vlaović Nikola, kr. lugar u Komletincih.....	—	—	3	—	3	—
Vlajislavljević Petar, kr. lugar u Ogulinu.....	3	—	3	—	6	—
Vrbanić Mijo, kr. šumarski nadzornik zem. vlađe u Zagrebu.....	—	—	—	—	—	—
Vrbljančević Franjo, lugar u Vinkovcim.....	—	—	3	—	3	—
Všetečka Vojtjeh, šumar u Cerju.....	—	—	4	—	4	—
Vukašinović Stipe, kr. lugar u Podgajeu.....	—	—	3	—	3	—
Vuković Dane, kr. lugar u Krivomputu.....	3	—	3	—	6	—
Vuković Tomo, kr. lugar u Nemcim.....	—	—	3	—	3	—
Vytlačil Josip, šum. mjernik u Vukovaru.....	—	—	4	—	4	—
Vürth Edo, kr. šumar u Novom.....	—	—	4	—	4	—
Pl. Zajec Karmelo, kr. šumarski vježbenik u Jasečku.....	—	—	4	—	4	—
Zechel Gustav, kr. šumarski izvjestitelj u Sarajevu.....	13	—	4	—	17	—
Zelinka Ante, kr. šumarnik u Otočcu.....	13	—	4	—	17	—
Zetović Gjuro, lugar u Trnjanu.....	—	—	3	—	3	—
Zikmundovský Ferdo, c. kr. šumarski nadzornik u Zadru.....	—	—	4	—	4	—
Zobndija Mijo, nadšumar u Ogulinu.....	6	—	4	—	10	—
Zubović Ante, lugar u Otoku.....	—	—	3	—	3	—
Zagar Franjo, lugar u Gerovu.....	—	—	3	—	3	—
Zagar Mato, lugar u Polich.....	—	—	—	—	—	—
Ukupna svota...		448	43	819	80	1268 23

III. Podupirajući članovi:

I. banska imovna obéina u Glini.....	—	—	—	—	—	—
II. banska imovna obéina u Belovaru.....	—	—	—	—	—	—
Brodska imovna obćina u Vinkovcim.....	—	—	—	—	—	—
Gjurgjevačka imovna obć. u Belovaru.....	—	—	—	—	—	—
Gradiška imovna obć. u Novogradisti.....	—	—	—	—	—	—
Križevačka imovna obéina u Belovaru.....	—	—	—	—	—	—
Petrovaradinska imovna obéina u Mitrovici.....	—	—	—	—	—	—
Kr. i slob. grad Karlovac.....	—	—	—	—	—	—
Kr. i slob. grad Križevac.....	—	—	—	—	—	—
Kr. i slob. grad Osiek.....	—	—	—	—	—	—
Kr. i slob. grad Petrinja.....	—	—	—	—	—	—
Kr. i slob. grad Varaždin.....	—	—	—	—	—	—
Kr. i slob. grad Zagreb.....	—	—	—	—	—	—

Imena	Zaostali dugovi					
	od prijašnjih god.		za god. 1882		ukupno	
	for.	nč.	for.	nč.	for.	nč.
Vlastelinstvo dobra Pakrac.....	—	—	—	—	—	—
Presvetli grof Dragutin od Elz, veleposjednik u Vukovaru	—	—	—	—	—	—
Presvetli grof Janković, veleposjednik u Daruvaru	10	—	5	—	15	—
Uzoriti nadbiskup kardinal Mihalović Josip, veleposjednik u Zagrebu	50	—	25	—	75	—
Presvetli grof Nugent Arthur, veleposjednik u Zagrebu	20	—	10	—	30	—
Presvetli barun Stilfried, veleposjednik u Pleternici	10	—	5	—	15	—
Uzoriti biskup Strosmajer, veleposjednik u Đakovu	12	—	6	—	18	—
Plem. Bubanović, kralj. veliki župan u Vukovaru	12	—	6	—	18	—
Baćić Antun, veletržac drvarske na Rieci	—	—	—	—	—	—
Dražić Josip, trgovac u Urbaniju	10	—	5	—	15	—
Farkaš Vatroslav, trgovac i posjednik u Krapini	—	—	5	—	5	—
Gašparac Ante, trgovac u Urbaniju	10	—	5	—	15	—
Hirsch L. L., trgovac u Sisku	10	—	5	—	15	—
Iskra Ante, drvarske trgovac u Križevečih	—	—	5	—	5	—
Ivić Andrija, kr. umirovljeni kapetan, posjednik u Rajevom selu	10	—	5	—	15	—
Kajganović, posjednik u Tvr. Ivanić	10	—	5	—	15	—
Majsatz Viktor, trgovac u Mitrvići	—	—	5	—	5	—
Operman Stjepan, posjednik u Križu	—	—	—	—	—	—
Rajković, posjednik u Vinkovcima	10	—	5	—	15	—
Šönbucher Šandor, ravnat. ruda u Sisku	12	—	6	—	18	—
Plem. Radić Ivan, posjednik u Škarićevu	—	—	5	—	5	—
Švrljuga Stipica, trgovac u Fužinah	12	—	6	—	18	—
Tomljenović Luka, nadšum. u Vinkovcima	—	—	5	—	5	—
Ukupna svota		198	—	124	—	322

IV. Predbrojnici:

Kotarska šumarija brodske imovne obéine u Černi	—	—	—	—	—
Kotarska šumarija brodske imovne obéine u Vinkovcib	—	—	—	—	—
Kotarska šumarija brodske imovne obéine u Trnjanib	—	—	—	—	—

I m e n a	Zaostali dugovi					
	od prijašnjih god.		za god 1882		ukupno	
	for.	nč.	for.	nč.	for.	nč.
Kotarska šumarija brodske imovne obćine u Rajevom selu	—	—	—	—	—	—
Visoko c. kr. namjestničko vijeće u Zadru	—	—	—	—	—	—
Šumsko-dohodarstveni ured presvjetle gospoja Franjice plem. Gyczy u Čabru	8	—	4	—	12	—
Banović Joso, kr. lugar u Otočcu	2	—	2	—	4	—
Bazijanae Gjuro, lugar u Čapeloveu	—	—	2	—	2	—
Bedaković Simo, lugar u Hercegovcu	—	—	2	—	2	—
Blažeković Stjepan, lugar u Goli	4	—	2	—	6	—
Bobić Dimir, lugar u Zavalju	2	—	2	—	4	—
Bogdanović Petar, lugar u Otočcu	2	—	2	—	4	—
Bosanac Mijo, lugar u Latičanih	—	—	2	—	2	—
Branković Vujo, lugar u Otočcu	2	—	2	—	4	—
Brdar Stevo, lugar u Korenici	2	—	2	—	4	—
Crevar Kuzman, lugar u Stupovači	—	—	2	—	2	—
Čopp Franjo, kr. lugar u Ogulinu	6	—	2	—	8	—
Corak Mato, kr. lugar u Ogulinu	9	—	2	—	11	—
Ćueak Dane, lugar u Nebenih	2	—	2	—	4	—
Dujmović Franjo, kr. lugar u Ogulinu	9	—	2	—	11	—
Dmitrašinović Stanko, lugar u Korenici	2	—	2	—	4	—
Dotlić Lazo, lugar u Bielompolju	2	—	2	—	4	—
Dozetić Bude, lugar u Pečaniji	2	—	2	—	4	—
Fuček Martin, lugar u Kalinovcu	2	—	2	—	4	—
Gašparić Jandro, lugar u Kloštru	4	—	2	—	6	—
Galović Ignatz, lugar u Peteraneih	—	—	2	—	2	—
Grba Sime, lugar u Turčevićpolju	2	—	2	—	4	—
Hanžeković Nikola, lugar u Jagnjedoviću	—	—	2	—	2	—
Hunjet Martin, lugar u Hampovici	—	—	2	—	2	—
Jerić Mojsija, lugar u Korenici	2	—	2	—	4	—
Knežević Bude, lugar u Korenici	2	—	2	—	4	—
Knežević Ilija, lugar u Buniću	2	—	2	—	4	—
Kolarac Petar, lugar u Grubišnopolju	—	—	2	—	2	—
Kovačević Aleksa, lugar u vel. Barni	—	—	2	—	2	—
Kovačević Ivan, lugar u Novom Glogu	—	—	2	—	2	—
Knjižnica kr. šumarskog ureda u Gospicu	—	—	4	—	4	—
Kranjčević Ivo, lugar u Bršljenici	—	—	2	—	2	—
Ljubobratić Mile, lugar u Otočcu	2	—	2	—	4	—
Maleković Jakov, lugar u Grđevcu	—	—	2	—	2	—
Marinčić Stipe, lugar u Rači	—	—	2	—	2	—
Mařošević Nikola, lugar u Graboveih	—	—	2	—	2	—
Narančić Stevo, lugar u Otočcu	6	—	2	—	8	—
Orešković Tomo, lugar u Otočcu	6	—	2	—	8	—
Paić Adam, lugar u Vrginomostu	4	—	2	—	6	—
Pocernić Petar, lugar u Otočcu	2	—	2	—	4	—
Rašeta Nikola, lugar u Grđevcu	—	—	2	—	2	—

Imena	Zaostali dugovi					
	od prijašnjih god.		za god. 1882		ukupno	
	for.	ně.	for.	ně.	for.	ně.
Remenarić Josip, lugar u Medjurači.....	—	—	2	—	2	—
Rogić Savo, lugar u Otočeu.....	2	—	2	—	4	—
Skaurin Franjo, lugar u Glogoveu.....	—	—	2	—	2	—
Slukić Mirko, lugar u Dolnjih Mostih	—	—	2	—	2	—
Slavković Ivan, lugar u Otočeu.....	6	—	2	—	8	—
Sović Gjuro, lugar u Kapeli.....	—	—	2	—	2	—
Šäfer Josip, lugar u Otočeu.....	6	—	2	—	8	—
Šimić Joso, lugar u Skočaju.....	2	—	2	—	4	—
Šorak Mojsija, lugar u Petrovomselu	2	—	2	—	4	—
Švilar Mile, lugar u Salamuniéu.....	2	—	2	—	4	—
Turčić Ladislav, lugar u Topolovcu.....	—	—	2	—	2	—
Urban Ante, nadšumar u Valpovu.....	8	—	4	—	12	—
Vedris Matija, lugar u Gjurgjevcu.....	—	—	2	—	2	—
Vlajaslavljević Jovo, lugar u Petrovomselu	2	—	2	—	4	—
Vugrinović Ivo, lugar u Oštrom Zidu	—	—	2	—	2	—
Vuksan Janko, lugar u Otočeu.....	6	—	2	—	8	—
Zubčić Dane, lugar u Otočeu.....	6	—	2	—	8	—
Zubović Stevo, lugar u Krbavici.....	4	—	2	—	6	—
Živković Ivan, lugar u Lavnici.....	—	—	2	—	2	—
Dorđec Gjuro, lugar u Gjurgjevcu.....	—	—	2	—	2	—
Gjureković Luka, lugar u Rači.....	—	—	2	—	2	—
<hr/>						
I. Pravi članovi.....	448	43	819	80	1268	23
II. Podupirajući članovi	198	—	124	—	322	—
III. Predbrojnici na list	134	—	130	—	264	—
<hr/>						
Ukupna svota...	780	43	1073	80	1854	23

Upravljajući odbor.

Dopisnica uredništva. g. M. P. u K. Izčekivavmo zalud obećani članak. — g. F. Z. Srdačna hvala! — g. A. D. u d. M. Najsrdaćnija hvala za pripisano — molimo i dalje. — g. M. C. u K. Zašto zamukoste? — g. V. C. u K. Željeno Vam poslasmo — odazovite nam se do mala i opet. —

